

MARZEC 3 (115)1998

ISSN 1233-8494

Doradztwo Rolnicze

CENA 60gr

W GRABANOWIE

N
A
J
L
E
P
S
Z
E

Ż
Y
C
Z
E
N
I
A

KU SILNIEJSZEJ UNII !

Problemy integracji z Unią Europejską.

Polska nawiązała pierwsze kontakty z Unią Europejską w 1988 roku. Układ Europejski podpisano po intensywnych negocjacjach w grudniu 1991r. Od 1994 r. Polska jest stowarzyszona z Unią Europejską i konsekwentnie dąży do uzyskania statusu członkowskiego w tym ugrupowaniu. Uczestnictwo w Unii w przyszłości przyniesie naszemu krajowi różnorodne korzyści, ale będzie też wymagało poważnych wysiłków i dostosowań. Polska realizuje obecnie szeroki program przygotowań do wejścia do struktur europejskich.

Podjęliśmy decyzję konieczną, kierunek już wytyczono. Od tego momentu wszelkie działania na linii Polska-Unia Europejska podejmowane są w perspektywie członkostwa Polski w Unii. Zmierzamy do Unii liczącej 25-30 członków.

Jak długo to potrwa ? W największej mierze zależy od samych kandydatów. Muszą dostosować nie tylko ustawodawstwo, aby wywiązać się z zobowiązań wobec UE, ale także struktury administracyjne, jeżeli przepisy unijne mają być wdrażane należycie.

Przystąpienie przez Polskę do negocjacji z Unią Europejską w pierwszej grupie zaproszonych państw przynosi nam zrozumiałą satysfakcję, ale może też rodzić przeświadczenie, iż Polska z pewnością znajdzie się wśród krajów, które jako pierwsze zostaną przyjęte do Unii.

Tymczasem sygnały z Komisji Europejskiej są jednoznaczne. Wynika z nich, że członkostwo Polski w UE stanie się faktem dopiero wówczas, gdy spełnimy ściśle określone wymogi i dostosujemy się do tych standardów, od których nie ma odstępstw.

Nie będzie tu żadnej czarodziejskiej mocy, która sprawi, że któregoś dnia znajdziemy się w Unii. Tę prawdę trzeba upowszechnić i jest to jedno z pierwszych zadań.

Dziś pada wiele pytań o konkretne interesy, które powinny być uwzględnione w kontaktach z Unią.

Nie znamy jeszcze odpowiedzi, bo za mało wiemy o Unii. Jednak, jeśli dziś nie zaczniemy się reorganizować i dostosowywać, grozić nam może zepchnięcie na drugi, a może nawet trzeci plan.

Poziom ogólny powinien polegać na zapoznaniu się ze strukturami, organizacją i procedurami Unii. To jest inny świat, inny język, terminologia, których trzeba się szybko nauczyć, żeby móc ze sobą rozmawiać i wiedzieć, o czym się rozmawia.

Drugi poziom dotyczy poszczególnych branż i sektorów. Potrzebne są analizy opisujące standardy Unii, konkurencję, możliwości i zagrożenia.

Trzeci poziom dotyczy przedsiębiorstw. Każdy przedsiębiorca powinien znać konkretne wymagania i ocenić swoją pozycję z punktu widzenia wymagań Unii.

Dotyczy to przede wszystkim małych i średnich firm, których kontakty zagraniczne i umiejętności pojęcia walki konkurencyjnej są stosunkowo słabe. Przyczyny są różne.

W mniejszym stopniu zderzenie z Unią zagraża wielkim przedsiębiorstwom, które-jeśli do tej pory utrzymywały się na wolnym rynku bez wsparcia dotacji, bądź innych preferencji- to poradzą sobie i w nowych warunkach, ponieważ, wiedzą jak się handluje i jakie są zasady negocjacji.

Potrzebny jest lobbing. Nie ma na to wiele czasu, gdyż równocześnie trzeba spełniać i inne funkcje: być obecnym w różnych agendach i strukturach unijnych, współpracować z zespołami negocjacyjnymi, mającymi wpływ na harmonogram przyjmowania przez Polskę standardów Unii.

Są dziedziny, w których z pewnością nie osiągniemy szybko unijnego minimum, jak choćby rolnictwo. Tutaj właściwie potrzeba nadzwyczajnej mobilizacji, a nie tylko przekonania, że jakoś się to zrobi i od sprytu negocjatorów zależeć będzie jakie korzyści i zagrożenia dla polskiego rolnictwa wiązać się mogą z członkostwem Polski w Unii Europejskiej.

Nie wiadomo też w jaki sposób, gdy przebrniemy już przez niełatwe negocjacje z Unią, o integracji wypowie się nasze społeczeństwo w obowiązkowym przy takich decyzjach referendum. Nikt spośród ekspertów i specjalistów nie ukrywa, że najtrudniej będzie nam przebrnąć przez negocjacje związane z integracją naszego sektora rolnego. Unia oczekuje bowiem, że przez kilka lat pozostających do 2002 roku, kiedy to ostrożnie planuje się zakończenie negocjacji z Polską, nasze rolnictwo zostanie zrestrukturyzowane i przystosowane do europejskich standardów. W tym miejscu nasuwa się pytanie, czy takie szybkie i głębokie przemiany są możliwe i konieczne. Opinie są podzielone, ale ci co popierają integrację oczekują, że po wstąpieniu do Unii, otrzymają takie same jak rolnicy unijni subwencje, dopłaty i inne środki wspierające produkcję rolną i dochody rolników. Tak, lecz jednocześnie polski rynek otworzy się na produkty unijne. Jedno jest pewne, że prowadząc odpowiednią politykę gospodarczą, wywalczymy dla siebie trwałe liczące się miejsce w gospodarce światowej, albo coraz bardziej będziemy uzależniać się od innych, którzy będą nam dyktować coraz trudniejsze warunki.

Bez właściwej polityki gospodarczej chroniącej nasze interesy, Polska nie sprosta elementarnym wymogom związanym z przystosowaniem do integracji ze strukturami Unii Europejskiej.

Oprócz reformy instytucjonalnej, na osobny temat zasługuje problematyka Wspólnej Polityki Rolnej - dotycząca przede wszystkim modyfikacji ingerencji Unii w rynkowe mechanizmy rządzące rynkiem produktów rolnych.

Ale o problemach dostosowawczych polskiego rolnictwa do wymagań Unii Europejskiej w kolejnym numerze.

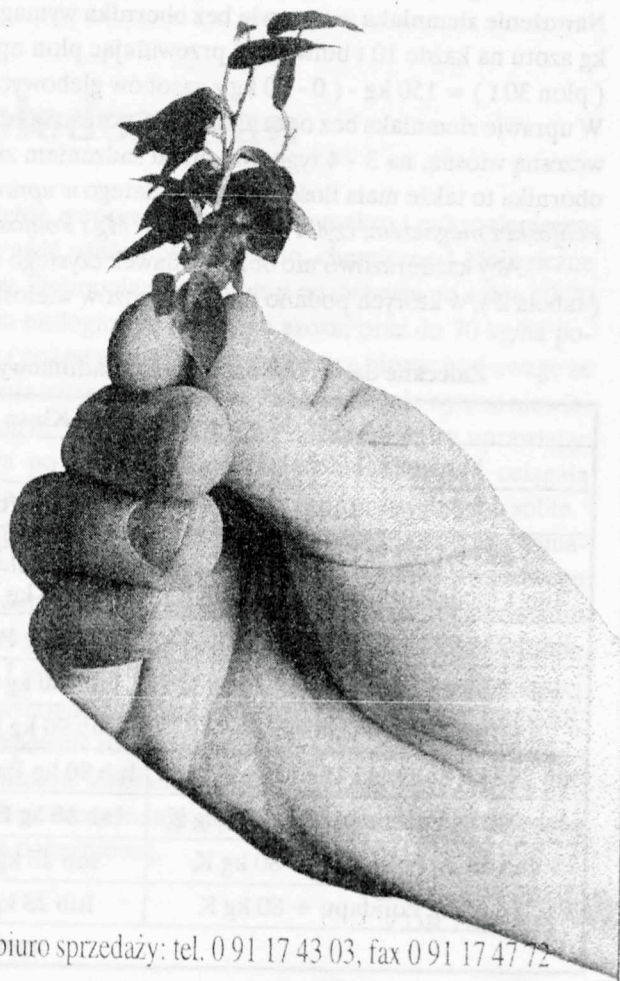
ZDR BIAŁA PODLASKA
inż. WIESŁAW PANASIUK

... i rośliny mają swoje marzenia

„Podobnie jak ludzie,
rośliny także mają
swoje marzenia.
Śni się im
przyjazne SŁOŃCE.
WODA, która ugasi
ich pragnienie.
A przede wszystkim
polickie NAWOZY,
bez których nawet
najlepsza ziemia
nie da dobrego
plonu.
Nie wystarczą im
moje opiekuńcze dłonie”.

ZAKŁADY
CHEMICZNE
POLICE S. A.

Zakłady Chemiczne "Police" S.A., ul. Kuźnicka 1, 72-010 Police, biuro sprzedaży: tel. 0 91 17 43 03, fax 0 91 17 47 72

Nawożenie ziemniaka

Ziemniak jest rośliną, która dobrze wykorzystuje nawozy organiczne. Optymalną efektywność wykazuje dawka 25 t/ha obornika. Z dawką taką wprowadza się: 125 kg azotu, 50 kg fosforu, 150 kg potasu i około 30 kg magnezu. Ziemniak wykorzystuje z obornika około 30 % azotu, czyli 35-40 kg, 20 % fosforu (10 kg) i 60 % potasu (90 kg). Pod ziemniaki sadzeniaki i jadalne wczesne najlepiej obornik stosować jesienią, pod przemysłowe, pastewne i ewentualnie jadalne późne - wiosną. Ziemniak źle reaguje na bezpośrednie wapnowanie, dlatego najlepiej wapnować co najmniej 2 lata przed jego uprawą.

Potrzeby pokarmowe ziemniaka - ilość składników pobierana z plonem 10 t bulw i odpowiednią masą naci: 50 kg azotu (N), 17 kg fosforu (P_2O_5), 55 kg potasu (K_2O) i 6 kg magnezu (Mg). Potrzeby pokarmowe zależą więc bezpośrednio od plonu bulw. Znając potrzeby pokarmowe, należy określić potrzeby nawozowe, które zależą także od zasobności gleby. Potrzeby nawozowe wylicza się korzystając ze współczynników zawartych w tab. 1

Tabela 1

Współczynniki do przeliczania ilości składników pobieranych z plonem ziemniaka na dawki nawozów fosforowych i potasowych

Nawożenie organiczne	Składnik	Klasa zasobności gleby				
		bardzo mała	mała	średnia	wysoka	bardzo wysoka
na oborniku	fosfor	3,0	1,8	0,7	0,2	0,1
	potas	0,9	0,9	0,6	0,4	0,1
bez obornika	fosfor	3,0	2,0	1,0	0,7	0,5
	potas	2,0	1,5	1,2	1,0	0,5

Nawożenie mineralne ziemniaka w uprawie na oborniku.

Znając zasobność gleby w fosfor i potas (np. średnia zasobność) i przewidując plon 30 t bulw z ha należy zastosować: azotu: po 50 kg N na każde 10 t bulw x 3 (plon 30 t) = 150 kg - 35 kg N z obornika - (0 - 30 kg N z zasobów glebowych) = **od 85 do 115 kg/ha azotu**; fosforu: po 17 kg (P_2O_5) na każde 10 t bulw x 3 (plon 30 t) = 51 kg x wsp. 0,7 (odczyt z tabeli 1) = **36 kg/ha fosforu** i potasu: po 55 kg (K_2O) na każde 10 t bulw x 3 = 165 kg x wsp. 0,6 = **99 kg/ha potasu**. Korzystając ze współczynników (tab. 1) można wyliczyć dawki czystego składnika dla konkretnej zasobności gleby i przewidywanego plonu.

Nawożenie ziemniaka w uprawie bez obornika wymaga stosowania wyższego nawożenia (tabela 1). Zaleca się po 50 kg azotu na każde 10 t bulw, czyli przewidując plon np. 30 t z ha należy stosować: po 50 kg N na każde 10 t bulw x 3 (plon 30 t) = 150 kg - (0 - 30 kg z zasobów glebowych) = **120 - 150 kg/ha azotu**.

W uprawie ziemniaka bez obornika dawki potasu są bardzo wysokie, dlatego najlepiej zastosować sól potasową bardzo wczesną wiosną, na 3 - 4 tygodnie przed sadzeniem ziemniaka, by wymyciu uległ chlor zawarty w tym nawozie. Brak obornika to także mała ilość magnezu, dlatego w uprawie ziemniaka bez obornika szczególnie zalecane są Polimagi oraz Polifoski z magnezem, czyli Polifoska 15 + Mg i Polifoska 12.

Aby każdorazowo nie obliczać dawek czystego składnika i dawek konkretnych nawozów, opracowano zalecenia (tabela 2), w których podano dawki nawozów wieloskładnikowych.

Tabela 2

Zalecane dawki nawozów wieloskładnikowych* w uprawie ziemniaka w kg/ha na każde 10 t bulw

Klasa zasobności gleby		
bardzo mała i mała	średnia ¹	wysoka i bardzo wysoka
150 kg Polifoski 6	60 kg Polifoski 6 + 25 kg K	20 kg Polifoski 6 + 30 kg K
lub 190 kg Polimagu 305	lub 75 kg Polimagu 305 + 25 kg K	lub 25 kg Polimagu 305 + 30 kg K
lub 125 kg Polifoski 8 + 30 kg K ²	lub 50 kg Polifoski 8 + 35 kg K	lub 15 kg Polifoski 8 + 30 kg K
lub 160 kg Polimagu 306 + 30 kg K	lub 60 kg Polimagu 306 + 35 kg K	lub 20 kg Polimagu 306 + 30 kg K
lub 250 kg Polifoski 12 + 30 kg K	lub 100 kg Polifoski 12 + 35 kg K	lub 30 kg Polifoski 12 + 30 kg K
lub 230 kg Polifoski 13	lub 90 kg Polifoski 13 + 25 kg K	lub 25 kg Polifoski 13 + 30 kg K
lub 200 kg Polifoski 15+Mg+30 kgK	lub 80 kg Polifoski 15+Mg+35 kg K	lub 25 kg Polifoski 15+Mg+30 kg K
lub 200 kg Polimagu 315 + 30 kg K	lub 80 kg Polimagu 315 + 35 kg K	lub 25 kg Polimagu 315 + 30 kg K
lub 58 kg Polimapu + 80 kg K	lub 23 kg Polimapu + 55 kg K	lub 6 kg Polimapu + 35 kg K
lub 65 kg Polidapu + 80 kg K	lub 25 kg Polidapu + 55 kg K	lub 7 kg Polidapu + 35 kg K
uprawa bez obornika		

170 kg Polifoski 6 + 50 kg K	85 kg Polifoski 6 + 70 kg K	60 kg Polifoski 6 + 50 kg K
lub 210 kg Polimagu 305+50 kg K	lub 105 kg Polimagu 305+70 kg K	lub 75 kg Polimagu 305+50 kg K
lub 140 kg Polifoski 8 + 80 kg K	lub 70 kg Polifoski 8 + 80 kg K	lub 50 kg Polifoski 8 + 60 kg K
lub 180 kg Polimagu 306+80 kg K	lub 90 kg Polimagu 306+80 kg K	lub 65 kg Polimagu 306 + 60 kg K
lub 280 kg Polifoski 12 + 80 kg K	lub 140 kg Polifoski 12 + 80 kg K	lub 100 kg Polifoski 12 + 60 kg K
lub 260 kg Polifoski 13 + 50 kg K	lub 130 kg Polifoski 13 + 65 kg K	lub 90 kg Polifoski 13 + 50 kg K
lub 230 kg Polifoski 15+Mg+80kg K	lub 115 kg Polifoski 15+Mg+80kg K	lub 80 kg Polifoski 15+Mg+60 kg K
lub 230 kg Polimagu 315 + 80 kg K	lub 115 kg Polimagu 315 + 80 kg K	lub 80 kg Polimagu 315 + 60 kg K
lub 65 kg Polimapu + 140 kg K	lub 33 kg Polimapu + 110 kg K	lub 23 kg Polimapu + 80 kg K
lub 75 kg Polidapu + 140 kg K	lub 40 kg Polidapu + 110 kg K	lub 25 kg Polidapu + 80 kg K

* - w zależności od spodziewanego plonu obliczyć dawkę nawozu i np. plon 30 t bulw ziemniaka na glebie średnio zasobnej (25 ton obornika) wymaga stosowania 60 kg Polifoski 6 i 25 kg soli potasowej na każde 10 t bulw (odczyt z tabeli 2) x 3 = 180 kg/ha Polifoski 6 i 75 kg/ha soli potasowej lub 150 kg/ha Polifoski 8 i 105 kg/ha soli potasowej;
1 - jeśli nie jest znana zasobność gleby zaleca się dawki jak dla gleby średnio zasobnej, do czasu wykonania analizy gleby;
2 - kg/ha soli potasowej 58 - 60 %.

Ponieważ z nawozami wieloskładnikowymi wprowadza się z reguły małą ilość azotu, nawożenie azotem można stosować łącznie, tak by zastosować przed sadzeniem 60 - 100 kg N/ha. Przed sadzeniem stosuje się całą dawkę azotu pod ziemniaki jadalne (głównie odmiany wczesne) i sadzeniaki. Ziemniaki pastewne i przemysłowe mogą być nawożone azotem pogłównie, tuż przed ukazaniem się wschodów ziemniaka. Ze względu na długi okres pobierania azotu przez ziemniaka, bardzo dobre efekty uzyskuje się stosując najbardziej " bezpieczny " nawóz azotowy - mocznik. W nawożeniu ziemniaka można stosować wszystkie nawozy azotowe.

Dokarmianie dolistne ziemniaka jest najbardziej skuteczne na dobrych plantacjach i wykonywać można je od fazy wytworzenia pędów bocznych do fazy formowania jagód, również w fazie kwitnienia. Stosować 6 % wodny roztwór mocznika, razem z magnezem, mikroelementami, głównie podczas zabiegów ochrony roślin. Teoretycznie można wykonać 5 - 7 oprysków.

dr inż. Adam Grześkowiak

Zakłady Chemiczne " POLICE " S.A.

Jak poprawić płodozmian

Na przestrzeni lat 1990-1997 w gminie Parczew systematycznie pogarsza się stosowany płodozmian w uprawie roślin. W większości wpływ na to wywiera kurcząca się powierzchnia uprawy ziemniaka który dotychczas był główną rośliną uprawianą na tym terenie oprócz zbóż, których udział w strukturze zasiewów systematycznie rośnie. Spadek powierzchni uprawy ziemniaka związany jest ze zmniejszeniem opłacalności jego uprawy, brakiem rynków zbytu na ziemniaki jadalne, oraz zamknięciem na kilka lat punktów skupu ziemniaka przemysłowego spowodowane kilku letnim przestojem Krochmalni w Przewłocze. Duży udział w płodozmianie zbóż a co za tym idzie częste wysiewanie zbóż po sobie powoduje; spadek plonów zbóż, wyjałowienie gleby, obniżenie potencjału plonowania gleb oraz nagromadzenie szkodliwych patogenów. Dlatego aby przeciwdziałać tym niepożądanym zjawiskom należy w miejsce ziemniaków wprowadzić do uprawy inne rośliny nie zbożowe, jak np. strączkowe grubonasienne a w warunkach glebowych gminy Parczew przede wszystkim rozpocząć uprawę łubinów. Uprawa łubinów pozwoli przerwać częste następstwo zbóż po sobie, zwiększyć ilość materii organicznej

w glebie, poprawić zasobność w makro i mikroelementy, poprawić właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleby. Dobra plantacja łubinu pozostawia po sobie 50-70 kg/ha biologicznie czynnego azotu, oraz do 70 kg/ha potasu (co jest ilością bardzo znaczącą biorąc pod uwagę że średnie zużycie nawozów w Polsce obecnie wynosi niewiele ponad 100 kg NPK/ha). Ponadto rolnicy uprawiając zboża po łubinach bądź innych strączkowych osiągają plony o 20-30 % wyższe niż przy uprawie zbóż po sobie. Uprawa łubinów jest technologią niskonakładową wymaga tylko niewielkiego nawożenia fosforo-potasowego oraz około 150 kg nasion siewnych. Plantację po wysianiu nasion opryskujemy od chwastów preparatem Afalon bądź Linuron w dawce 1 kg/ha. Przed zbiorem najlepiej jest wykonać desykację plantacji preparatem Reglone, aby zapewnić równomierne dojrzewanie i suchość zebranych nasion. Zebrane nasiona można wykorzystać na paszę dla zwierząt zastępując nimi część białka roślinnego w dawce pokarmowej.

Tadeusz Rowiński
ZDR Parczew

Kredyty dla rolników.

W 1998 roku liczba dotychczasowych linii kredytowych dla rolników uległa zmniejszeniu z 35 do 8.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w bieżącym roku dofinansowywać będzie tylko kredyty w ramach następujących linii:

1. Inwestycyjnych podstawowych - bez kredytów na przetwórstwo rolno-spożywcze. /IP/
2. Na zakup gruntów rolnych. /KZ/
3. Na tworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego przez osoby, które nie ukończyły 40-roku życia. /MR/
4. Na realizację przedsięwzięć objętych branżowym programem restrukturyzacji i modernizacji mleczarstwa. /BR/01/
5. Na tworzenie na wsi oraz w gminach miejsko-wiejskich nowych miejsc pracy. /MP/
6. Na zakup maszyn rolniczych do wspólnego użytkowania. /BR/10/
7. Na osadnictwo rolnicze na gruntach skarbu państwa. /OR/
8. Na wznowienie produkcji rolnej na obszarach dotkniętych klęskami żywiołowymi. /KL/

1. Kredyty inwestycyjne podstawowe.

Przeznaczone są na modernizację, adaptację, budowę i rozbudowę gospodarstw rolnych oraz zakładów świadczących usługi dla rolnictwa, urządzenie gospodarstw rolnych, zakup nieruchomości rolnych zabudowanych i niezabudowanych, maszyn i urządzeń oraz stada podstawowego. Wyłączone z kredytowania jest przetwórstwo rolno-spożywcze.

2. Kredyty na zakup gruntów rolnych.

Przeznaczone są na zakup gruntów rolnych w celu powiększenia gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię ogólną co najmniej 1 ha lub powierzchnię użytków rolnych nie mniejszą niż 1 ha przeliczeniowy lub na zakup gruntów rolnych w celu utworzenia nowego gospodarstwa rolnego o powierzchni nie mniejszej od średniej w danym województwie.

3. Kredyty dla młodych rolników.

Przeznaczone są na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego lub działu specjalnego produkcji rolnej na gruntach własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich na których prowadzone mogą być: uprawa roślin rolniczych lub ogrodniczych, działki specjalne produkcji rolnej lub chów i hodowla zwierząt ewentualnie rybactwo lub rybactwo. Minimalna powierzchnia ogólna two-

zonego lub urządzanego gospodarstwa musi wynosić 1 ha. Zasada ta nie dotyczy działów specjalnych produkcji rolnej oraz rybactwa i rybactwa.

4. Kredyty z linii na restrukturyzację i modernizację mleczarstwa.

Przeznaczone są na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych zmierzających do restrukturyzacji i modernizacji przetwórstwa i produkcji mleka. Kredyt dla producentów mleka obejmuje:

- zakup i instalację dojarek i schładzarek,
- zakup urządzeń do zbioru i przygotowania pasz,
- zakup jałowic i krów hodowlanych,
- poprzez modernizację obór tworzenie nowych stanowisk dla krów,
- rozbudowę i budowę obór wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

5. Kredyty na tworzenie miejsc pracy.

Kredyty mają na celu realizację przedsięwzięć tworzących nowe stałe miejsca pracy poza rolnictwem na terenach wiejskich. Mogą obejmować przedsięwzięcia z zakresu zakupu, modernizacji, adaptacji, budowy i rozbudowy zakładów prowadzących działalność pozarolniczą w gminach wiejskich oraz w gminach miejsko-wiejskich. Działalność gospodarcza prowadzona przez te zakłady obejmuje produkcję, usługi i handel z wyłączeniem produkcji rolniczej, działów specjalnych produkcji rolnej, rybactwa i rybactwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, produkcji wyrobów tytoniowych i alkoholowych a także usług dla rolnictwa, działalności agencji towarzyskich i salonów gier oraz handlu paliwami, smarami, wyrobami alkoholowymi i tytoniem.

Przedsięwzięcie inwestycyjne objęte tą linią kredytową może obejmować także zakup niezbędnych maszyn i narzędzi służących do prowadzenia działalności pozarolniczej, w tym także środków transportowych związanych z realizowanym przedsięwzięciem.

6. Kredyty na wspólne użytkowanie maszyn.

Kredyty mają na celu realizację przedsięwzięć inwestycyjnych zmierzających do rozwoju zespołowych form użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej oraz rozwoju usług rolniczych świadczonych przez osoby prawne i fizyczne. Przedsięwzięcie może obejmować zakup ciągników i przyczep rolniczych, maszyn lub zastawów maszyn i urządzeń rolniczych. Przez pojęcie wspólnego użytkowa-

nia maszyn ustawodawca rozumie wymianę usług pomiędzy co najmniej 2 osobami fizycznymi prowadzącymi produkcję rolniczą tworzącymi zespół na zasadach dobrowolnej umowy cywilno-prawnej zawartej na piśmie.

7. Kredyty na osadnictwo rolnicze.

Przeznaczone są na utworzenie lub urządzanie gospodarstwa rolnego na gruntach własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich wytypowanych przez AWRSP do programu osadnictwa rolniczego na gruntach skarbu państwa.

8. Kredyty na wznowienie produkcji na obszarach dotkniętych klęskami żywiołowymi.

Przeznaczone są na realizację przedsięwzięć mających na celu wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, powodzi, huraganu, pożaru lub plagi gryzoni.

Kredyt może być przeznaczony na zakup środków produkcji służących likwidacji bezpośrednich skutków klęsk żywiołowych jak i na finansowanie niezbędnych nakładów produkcyjnych w gospodarstwie. Kredytowaniu nie podlegają wydatki związane z utrzymaniem rodziny rolnika.

Warunki kredytowania w 1998 roku.

Symbol linii	Kwota kredytu w tys. zł	Udział kapitału własnego w %	Okres kredytowania	Okres karencji	% (w zależności od banku)
IP gosp. rolne dz. specj.	500 2000	20% 30%	8	2	15,31
KZ	500	20%	15	2	6,13
MR gosp. rolne dz. specj.	500 2000	20% 30%	15	2	6,13
BR/01 gosp. rolne przetw. ml.	500 2000	20% 30%	8	3	7,66
MP	2000 25/1 m-ce	40%	6	1	15,31
BR/10	500 2000	20% 30%	8	3	7,66
OR	500	5%	15	3	6,13 - 15,31
KL gosp. rolne dz. specj.	500 2000	nie jest wymaga- ny	8	2	6,13

Dane aktualne na dzień 17.02.1998 r.

oprac.: Laskowska Krystyna

PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUGOWO - HANDLOWE

"TURPASZ" s.c.

08-200 Łosice

ul.1000-lecia P.P.15

Oferuje , po atrakcyjnych cenach , najwyższej jakości pasze i dodatki paszowe renomowanych firm polskich i zagranicznych. Posiadamy przedstawicielstwa firm:

LAND'O'LAKES -

CENTRAL SOYA -

WPiK Kopytnik -

POLFA Kutno -

POLFARM Grodzisk Maz. -

EKOPLON Kielce -

DOLPASZ Wrocław -

POZBAK Poznań -

MIKITA Lublin -

ROLPASZ Gdańsk -

SANO -

pasze i koncentraty

pasze i koncentraty

pasze i koncentraty

dodatki paszowe

premixy i dodatki paszowe

ekomixy

premixy

premixy

premixy

soja i premixy

premixy

Posiadamy również w ciągłej sprzedaży lizawki solne , automaty paszowe , poidła i karmniki.

Szczegółowe informacje można uzyskać pod numerem tel (0 57)357 34 08

Uprawa łubinu żółtego

Łubin żółty jest z pośród łubinów gatunkiem najbardziej rozpowszechnionym w naszym województwie. Wszelkie wykorzystanie nasion jak i też zielonej masy w żywieniu zwierząt gospodarskich to nie wszystkie jego zalety. Ma szczególną rolę w zmianowaniu roślin, jego głęboki i obfity system korzeniowy przyczynia się do polepszenia struktury gleby i jej zasobności w składniki pokarmowe. Niskie wymagania glebowe pozwalają na jego uprawę na glebach kompleksu żyniego słabego jako jedynej udającej się na tych glebach rośliny dostarczającej nasiona o wysokiej zawartości białka.

Ubiegły rok był niekorzystny dla uprawy łubinu. Nowa choroba grzybowa ANTRAKNOZA zdziesiątkowała plantacje w naszym województwie, a tak duże nasilenie tej choroby było spowodowane dużą ilością opadów w okresie wegetacji. Choroba ta jest jeszcze mało zbadana, lecz naukowcy przypuszczają, że choroba przenosi się poprzez nasiona, a zarodniki rozprzestrzeniają się z kroplami wody i wiatrem. Brak jest preparatów zwalczających chorobę na plantacji, natomiast zaprawy nasienne działające zapobiegawczo nie są zbyt skuteczne. Choroba jest bardzo zaraźliwa, wystarczy 1 nasiono na 1000, aby w korzystnych dla rozwoju choroby warunkach szybko została porażona cała plantacja.

Podsumowując trzeba stwierdzić, że w przypadku powtórzenia się pogody z roku ubiegłego (co jest bardzo możliwe widząc co się dzieje z pogodą tej zimy) większość plantacji ulegnie zniszczeniu, a plon pozostałych będzie bardzo niski. Choroba ta atakuje także łubin wąskolistny jednak w trochę mniejszym stopniu, natomiast łubin biały jest bardzo podatny, lecz areał jego uprawy jest bardzo mały. Podstawą ograniczania tej choroby jest zdrowy materiał siewny, pozyskany z upraw w rejonach gdzie nie stwierdzono jeszcze tej choroby. Wg badań autorów zagranicznych dość dobrze ograniczało stratę siewek zaprawianie nasion zaprawami: ronilan, sportak oraz zaprawy zawierające związki miedzi. Zamierzając posiać nasiona własnej produkcji musimy pamiętać o tym, że jeżeli w ubiegłym roku zaobserwowaliśmy objawy tej choroby na roślinach oznacza to, że na nasionach są zarodniki choroby i zasiew nimi to pierwszy krok do zniszczenia swojej i sąsiadów plantacji.

Pamiętajmy też o kilku zasadach uprawy łubinów, które pomogą uchronić plantację:

- wybierz pole, które w ubiegłym roku nie sąsiadowało z plantacją łubinu;
- siew jak najwcześniejszy (jak tylko można wejść w pole) nasionami zaprawionymi zaprawą i Nitraginą co do których masz pewność, że nie są porażone;
- stosuj nawożenie i ochronę przed chwastami zgodnie z dobrą praktyką rolniczą (rośliny zacienione, słabo wyrosnięte są bardziej podatne na chorobę);
- systematyczne obserwacje plantacji zwłaszcza w fazie kwitnienia pędu głównego, wiązania i dojrzewania strąków;
- bądź w kontakcie ze specjalistami ODR-u, może będą coś już wiedzieli na temat zwalczania choroby;
- zachowaj higienę sanitarną w czasie wykonywania prac pielęgnacyjnych i agrotechnicznych (zarodniki zachowują żywotność na narzędziach i odzieży do 5 tygodni).

Zarejestrowane odmiany łubinu żółtego: Piast, Parys, Juno, Amulet, Cybis, Popiel, Radames, Teo, Orion, Idol, Polo.

Poniżej podaję charakterystykę dwóch ostatnich odmian, które zostały zarejestrowane w 1997 roku.

IDOL - odmiana pastewna, tradycyjna, nasiennie-zielonkowa. Zakwita i dojrzewa wcześnie. Optymalny termin zbioru zielonki osiąga wcześnie. Podatność na wyleganie mała do średniej. Cechuje się dobrą równomiernością dojrzewania i małym udziałem roślin zielnych przed zbiorem. Nasiona charakteryzują się dużą zawartością białka, małą alkaloidów, bez ornamentacji, okrywa nasienna biała.

POLO - odmiana pastewna, tradycyjna, nasienna. Zakwita i dojrzewa wcześnie. Wykazuje małą skłonność do wylegania. Cechuje się dobrą równomiernością dojrzewania. Zawartość białka w nasionach średnia. Nasiona zawierają alkaloid graminę, która zwiększa łączną zawartość alkaloidów. Nasiona z ornamentacją; na białym tle występuje równomierny, średnio zagęszczony, jednobarwny czarny ornament, sierp słabo zaznaczony, biały.

opracował: A. Matuszewski

O g ł o s z e n i a

KOZIOŁ GRZEGORZ tel. 379-41-10 w. 45

- sprzedam słomę prasowaną w kostkach
- sprzedam mieszanek zbożową - cena przystępna

ŁOBEJKO KRZYSZTOF tel. 379-41-10 w. 51

Sprzedam tanio i szybko
- pług 3-skirowy,
- płu g5-skirowy podorywkowy,
- siano sprasowane w kostkę

ROMANOWICZ RYSZARD zam.

Opole gm. Podedwórze tel. 379-41-10 w. 41

Sprzedam

- ciągnik C-360 3p - stan idealny do pracy

- słoma w belach

GOLONKA WŁODZIMIERZ zam.

Jezioro gm. Siemień tel. 354-72-89

Sprzedam siano sprasowane w kostkę i słomę w belach

Gospodarstwo Rolno-Nasienne

ANDRZEJ KIRYCZUK zam. Zalisz-cze gm. Podedwórze tel. (0-83) 379-41-10 wew. 166

Oferuje kwalifikowany materiał siewny zbóż:

- jęczmień jary odm. "BOSS" - oryg.

- owies odm. "SŁAWKO" - I odś.

OSTAPIUK WOJCIECH zam. Czuchleby 74 tel. 357-00-62.

Sprzedam siano prasowane w kostkach - duże ilości.

BIULETYN BIAŁSKOPODLASKIEJ IZBY ROLNICZEJ

Miesięcznik Białkopodlaskiej Izby Rolniczej

ROLNICZY BUDŻET

Trudno dostrzec w budżecie na 1998 r. jakiegokolwiek wsparcie dla propodażowej, a przez to prodochodowej polityki rolnej. Nigdy w Polsce o to nie było łatwo. W 1998 r. będzie szczególnie trudno. Oby dla rolnictwa i gospodarki żywnościowej budżet na 1998 r. okazał się przynajmniej budżetem przetrwania.

Ogólne wydatki na rolnictwo i gospodarkę żywnościową, planowane na 1998 r., drastycznie maleją. O ile w 1997 r. wyniosą one prawdopodobnie (po zmianach w budżecie m.in. na wydatki bieżące oraz majątkowe - wzrost o 136 mln) 2206,4 mln zł, to na 1998 r. zaplanowano je na poziomie 1909,4 mln zł, tj. 86,5% poziomu w 1997 r. Po uwzględnieniu planowanej średniorocznej stopy inflacji w wysokości 11 % można uznać, że będą one realnie niższe niż w 1997 r. o 24,5%, a więc o blisko jedną czwartą. Równocześnie w skali gospodarki narodowej przewidywany wzrost wszystkich wydatków budżetowych ma wynieść 112,5%, a więc planuje się realny ich wzrost o 1,5%. Uzasadnione jest zatem twierdzenie, że o ile w 1997 r. rolnictwo i gospodarka żywnościowa (RiGŻ) uczestniczyły w planowanym wzroście gospodarczym w stopniu nie odbiegającym od przeciętnej w kraju, to w 1998 r. uczestnictwo to uległo wyraźnemu ograniczeniu, co mogłoby sugerować zmniejszenie roli tego sektora w planowanym wzroście PKB. Potwierdza to spadek udziału ogólnych wydatków na RiGŻ z 2,75% w 1997 r. do 2,37% w 1998 r., podczas gdy jeszcze w 1996 r. wskaźnik ten wynosił 2,9% (przy uwzględnieniu pożyczki dostosowawczej ASAL z Banku Światowego). Trudno znaleźć uzasadnienie dla takiego stanowiska projektodawcy budżetu w sytuacji gdy celem strategicznym Polski jest przygotowanie omawianego sektora do integracji z Unią Europejską. W istocie budżet na 1998 r. dowodzi wycofywania się państwa ze skutecznego wspierania wielofunkcyjnego rozwoju wsi. Nie przyniesie on korzystniejszych niż w latach poprzednich uwarunkowań dla wzrostu dochodów rolniczych (według danych AVIS z 1996 r. parytet dochodów rolniczych do pozarolniczych wynosi średnio 0,72), jak też dla poprawy konkurencyjności produktów polskiego rolnictwa na rynku krajowym i za granicą. Planowane wydatki na RiGŻ w 1998 r. nie rysują niestety pomyślnej perspektywy.

Fragment ekspertyzy wykonanej na zlecenie Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przez Prof. dr hab. A. Czyżewskiego, pracownika naukowego Katedry Makroekonomii w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. - Biuletyn Informacyjny ARR 2 (80)

W NUMERZE:

■ ROLNICZY BUDŻET

■ Z PRAC ZARZĄDU I KOMISJI BIAŁSKOPODLASKIEJ IZBY ROLNICZEJ

■ ODDZIAŁYWANIE BUDŻETU PAŃSTWA NA ROLNICTWO W KONTEKŚCIE INTEGRACJI Z UE

■ WŁADZA W GRUPIE PRODUCENCKIEJ

■ JAKOŚĆ PODSTAWOWYCH NAWÓZÓW MINERALNYCH

■ PRAWNIK RADZI

Biuletyn Białkopodlaskiej Izby Rolniczej
Biuro Izby: 21-500 Biała Podlaska, ul. Brzeska 41
Tel. (083) 3420032, 3443014; Fax. (083) 3420032

Z PRAC BIAŁKOPODLASKIEJ IZBY ROLNICZEJ.

POSIEDZENIA ZARZĄDU BIR

10 luty 1998r.

Przedmiot obrad:

- zapoznanie się z funkcjonowaniem Zespołów Szkół Rolniczych w woj. białkopodlaskim,
- przygotowanie projektu porozumienia między BiR i Szkołami Rolniczymi województwa.

Gośćmi posiedzenia byli Dyrektorzy Zespołów Szkół Rolniczych z Jabłonia, Leśnej Podlaskiej i Łosic. Przedstawili działalność szkół rolniczych podkreślając, że pełnią one w odróżnieniu do innych typów szkół oprócz roli edukacyjnej funkcję opiekuńczo-wychowawczą dla młodzieży wiejskiej.

Przedstawiciele szkół przybliżyli problemy z jakimi muszą na codzień borykać się nauczyciele. Należą do nich między innymi: słabe wyposażenie techniczne szkół oraz trudności w organizacji praktyk zawodowych uczniów.

Podczas posiedzenia stwierdzono, że występuje szereg podobnych zadań, które powinny być realizowane przez szkoły rolnicze i Izbę Rolniczą. Postanowiono by strony przygotowały propozycje współpracy i spotkały się w niedalekiej przyszłości by podpisać porozumienie o współpracy.

13 luty 1998r.

Przedmiot obrad:

- zapoznanie się z ustaleniami ze spotkania Reionalnego Porozumienia Izb Północno-Wschodniej Polski, które odbyło się w Olecku w dniach 6-7.02 br,
- omówienie spraw związanych z możliwością zorganizowania w Białej Podlaskiej II Forum Polska-Francja,
- wypracowanie stanowiska w sprawie przejęcia zadań ODR,
- rozpatrzenie wniosków Komisji Ekonomicznej BIR z 10.02.1998r.

KOMISJA EKONOMICZNA

10 lutego br. obradowała Komisja Ekonomiczna Białkopodlaskiej Izby Rolniczej. Przedmiotem obrad Komisji było wypracowanie stanowiska w sprawie ustawy o gospodarstwie rodzinnym oraz opracowanie modelowej umowy kupna-sprzedaży między zakładami mięsnymi a dostawcami żywca.

Propozycje zapisów jakie powinny znaleźć się w ustawie o gosp. rodzinnym dotyczyły między innymi:

- określenia definicji gospodarstwa rodzinnego:

Za gospodarstwo rodzinne uznaje się gospodarstwo, które prowadzone jest przez rodzinę na gruntach własnych lub dzierżawionych,

- określania obszaru gospodarstwa uznawanego za ro-

dzinne na drodze porozumienia Wojewody, Izby Rolniczej oraz Związków Rolników,

- określenia progu dochodowości gospodarstwa rodzinnego w wysokości 120% średniego wynagrodzenia osiąganego w innych działach gospodarki poniżej którego gospodarstwu udzielana byłaby pomoc państwa,
- określenia kryteriów wykształcenia lub stażu pracy uprawniających do prowadzenia gospodarstwa i gwarantujących działalność na odpowiednim poziomie,
- zapisów gwarantujących pomoc państwa rolnikom, którzy na skutek śmierci współmałżonka samotnie prowadzą gospodarstwa rodzinne.

W dalszej części posiedzenia komisja dyskutowała nad planem pracy i wydatków w 1998r. Wybrano także czterosobową komisję, która zajmie się opracowaniem umowy kupna-sprzedaży między zakładami mięsnymi a dostawcami żywca.

KOMISJA RYNKU ROLNEGO I WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ

19 lutego br. odbyło się posiedzenie Komisji Rynku Rolnego i Współpracy z Zagranicą. Gośćmi posiedzenia byli: Pan Antoni Marzec, Dyrektor Państwowej Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych oraz pan Zbigniew Cisoń, Członek Krajowej Rady Gorzelnictwa.

Dyrektor PISIPAR przybliżył zebranim wiedzę na temat norm w produkcji i obrocie pasz treściwych oraz możliwości ich kontroli i egzekwowania.

W chwili obecnej nie obowiązują dawniej funkcjonujące normy. Każdy producent pasz jest zobowiązany do sporządzenia receptury i ustanowienia własnej normy. Ponadto powinien informować nabywców co zawiera produkowana pasza.

W praktyce występuje jednak szereg nieprawidłowości:

- producenci pasz nie oznaczają jej składu na opakowaniach,
- występują niezgodności deklarowanego składu paszy ze stanem faktycznym.

Obecnie na terenie woj. białkopodlaskiego, jak wynika z danych PISIPAR funkcjonuje 5 producentów pasz.

Jedynie przetwórnia w Radzynie Podlaskim spełnia praktycznie wszystkie wymogi inspekcji poczynając od surowców, przez sprzęt i urządzenia, na badaniu jakości wyprodukowanego towaru kończąc. Pozostałe cztery zakłady produkują pasze pod zamówienia, urządzenia posiadają słabe a laboratoria praktycznie nie istnieją.

PISIPAR pobrała w tych jednostkach łącznie 20 prób pasz i stwierdziła, że 11 partii towaru nie odpowiada deklarowanym normom jakości.

Odchylenia stwierdzono we wszystkich zakładach. I tak np.:

- W Dubicy - na 6 badanych partii w 2 partiach zanotowano odchylenia w koncentracjach dla trzody chlewnej. (zawartość białka była o 10% niższa od deklarowanej)
- w Kopytniku - na 4 badane partie w 3 stwierdzono niepra-

widliwości. (w 2 partiach - niedobiałkowanie oraz nadmierną zawartość włókna; w 1 partii - niedobiałkowanie i zawyżoną wilgotność)

■ w Niemojkach - na 5 badanych partii w 3 stwierdzono nieprawidłowości. (w 2 partiach - zaniżoną zawartość białka, o 30% i 20% w koncentratkach, w mieszankach dla cieląt o 11%)

Producenci pasz tłumaczą bardzo często występujące nieprawidłowości tym, że produkują pod zamówienie zgodnie z pisemnym zleceniem odbiorcy. W tych przypadkach czynności kontrolne nie odnoszą żadnego skutku. Jedyną możliwość jaką ma PISIPAR jest wystąpienie z wnioskiem do Urzędu Skarbowego, że z uwagi na obniżoną wartość paszy również cena powinna być mniejsza. W konsekwencji Urząd Skarbowy nalicza 20% wartości paszy + 150% kary od tej wartości. Powstałe z wyliczeń należności sprzedawca jest zobowiązany odprowadzić do budżetu państwa.

Dyrektor PISIPAR poinformował ponadto, że producenci paszy mają obowiązek przeprowadzania analizy wyprodukowanej partii paszy przed jej sprzedażą. W praktyce jednak tego nie czynią.

Członkowie Komisji pytali o możliwości dochodzenia odszkodowań przez rolników, którzy nabyli pasze o składzie niezgodnym z deklarowanym przez producenta.

Aby dochodzenie swoich praw było skuteczne musi być dokonane urzędowe pobranie próby paszy co do której zachodzi podejrzenie, że jej skład odbiega od deklarowanego. W przypadku takim konieczne jest by próbę pobierał pracownik PISIPAR lub zaprzyśiężony próbobiorca.

Kolejny gość, Pan Zbigniew Cisoń, Członek Krajowej Rady Górzelnictwa przedstawił aktualną sytuację polskiego górzelnictwa oraz problemy z zagospodarowaniem wyprodukowanego spirytusu. Pan Cisoń przedstawił propozycje działań, które poprawiłyby sytuację. Należą do nich:

- wprowadzenie cen minimalnych na spirytus surowy oraz spirytus odwodniony co umożliwiłoby stabilizację cen i produkcji oraz kontraktację,
- wprowadzenie obowiązku dodawania spirytusu odwodnionego do wszystkich rodzajów benzyn w ilości 3-3,5% objętości (pozwoliłoby to na ograniczenie importu benzyny o wartości ok. 50 mln USD oraz zagospodarowanie 800 tys. t żyta lub 3 mln t ziemniaków),
- wprowadzenie zakazu stosowania do środków spożywczych syntetycznego kwasu octowego,
- ograniczenie przemytu alkoholu.

Komisja zgodziła się z w/w propozycjami i postanowiła skierować je w formie wniosków do odpowiednich organów decyzyjnych.

W dalszej części posiedzenia Komisja omówiła bieżącą sytuację na rynku zbóż i żywności oraz dokonała oceny programu działań interwencyjnych ARR na 1998r. Stwierdzono, że plany Agencji zakładają całkowity brak interwencji na rynku rolnym w br.

Postanowiono ponadto wpłynąć na ARR by zalegające w magazynach zboże wyeksportować a także podjąć działania w celu wprowadzenia cel zaporowych na artykuły rolno-spożywcze.

Komisja przyjęła propozycje do planu pracy i wydatków na 1998r.

Spółka Z o.o.
ul. Leszczynowa 1
21-500 Biała Podlaska

tel/fax (0-83) 342 20 21, 342 20 36

Prowadzi kontraktację:

- nasion traw (rajgras angielski, tymotka)
- nasion roślin motylkowych drobnonasiennych (koniczyna czerwona, koniczyna biała)
- nasion roślin motylkowych grubonasiennych (lubin)

Oferuje do sprzedaży:

- **materiał siewny w okresie wiosennym 1998r** następujących gatunków:

Zboża jare

Owies	Dragon	I ods.
	Sławko	I ods.
Pszenica	Henika	I ods.
	Rodos	I ods.
Jęczmień	Dema	oryg., I ods.

Gwarantujemy wysoką jakość materiału siewnego, konkurencyjną cenę towaru i terminową realizację zamówień. Zamówienia można składać listownie lub faxem na adres naszej spółki, jak wyżej.

Realizacja zamówień według kolejności zgłoszeń.

Płatność przelewem w dniu załadunku, a dla stałych odbiorców przelewem do 14 dni.

- **ziemniaki sadzeniaki ze zbiorów 1997r n/w odmian i stopni kwalifikacji:**

Odmiany bardzo wczesne

Aster	KL A
Orlik	KL A2, KL B
Ruta	KL A2

Odmiany wczesne

Sumak	Oryg., KL A
-------	-------------

Odmiany średnio - wczesne

Głada	Elita
Ibis	KL A2, KL B
Irga	KL B
Kolia	KL A2
Lena	Oryg.
Maryna	Oryg., KL A, KL A2, KL B

Odmiany średnio - późne

Ania	Oryg., KL A, KL A2, KL B
Arkadia	KL A2
Lawina	Elita. Oryg., KL A
Vistula	KL A, KL B
Fregata	Oryg., KL A2

Odmiany późne

Bzura	KL A
Dunajec	Oryg.
Ceza	KL A2

ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY

UNIA EUROPEJSKA

ODDZIAŁYWANIE BUDŻETU PAŃSTWA NA ROLNICTWO

Zaangażowanie budżetu państwa w finansowanie rozwoju rolnictwa jest małe i ciągle zmniejsza się w wymiarze realnym. Jest to o tyle niepokojące, że problemy stojące do rozwiązania w rolnictwie i na obszarach wiejskich należą do najpoważniejszych i najtrudniejszych. Brak postępu w tej dziedzinie może zahamować proces wzrostu gospodarczego i proces integracji z Unią Europejską. Pozostawienie rolnictwa na uboczu integracji nie byłoby akceptowane przez społeczeństwo polskie. Społeczeństwo, którego jedna trzecia związana jest z rolnictwem, a jedna czwarta pracuje w nim bezpośrednio, nie może wyrazić zgody na marginalizację rolnictwa w procesach rozszerzania jednolitego rynku europejskiego na Europę Środkowo-Wschodnią. Udział rolnictwa w ogólnych wydatkach budżetowych bez wydatków na KRUS w latach 1991-1996 zmniejszył się z 4,8 proc. w 1991 r. do 2,7-3 proc. w latach 1991-1994 i 2,5-2,6 proc. w latach 1995-1996. W ujęciu realnym wydatki te zmniejszyły się z 930 mln zł w 1990 r. i 497 mln zł w 1991 r. do 386 mln w roku 1994. Łącznie z wydatkami na KRUS, które należy traktować jako element polityki socjalnej, na rolnictwo przeznaczają się 9,7-9,8 proc. ogólnych wydatków budżetowych. Jest to jednak, jak na znaczącą rolę rolnictwa w polskiej gospodarce oraz problemy stojące do rozwiązania, wielkość niewystarczająca do tego, aby rolnictwo mogło nadążyć za zmianami rynkowymi i wymogami integracji, i nie hamowało ogólnych procesów wzrostu.

Główną formą wsparcia rolnictwa przez budżet były kredyty preferencyjne, na które kierowano około 35 proc. środków budżetowych. Kredyty administrowane są przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która jest największą instytucją państwową korzystającą ze środków budżetowych - na rolnictwo. Ten sposób wspierania budżetowego przez kredyty preferencyjne został rozwinięty zwłaszcza w Polsce. Kredyty te, będąc swojego rodzaju dotacją dla rolnictwa, spełniają aktywną rolę rozwojową, gdyż wyzwalają na realizację określonych celów dodatkowe środki własne rolników i innych podmiotów gospodarczych i uruchamiają efekty mnożnikowe w gospodarce. Spełniają także ważną rolę wobec postępu technicznego. Wspomagając rozwój infrastruktury, stwarzają przesłanki do zmian strukturalnych i zwiększania zatrudnienia. W przypadku lokowania środków w sferę rynku przyczyniają się do jego stabilizacji i większej przejrzystości.

Kredyty preferencyjne wykorzystywane są także w sferze polityki interwencyjnej na rynku prowadzonej przez Agencję Rynku Rolnego. Na stabilizację rynków rolnych i podtrzymanie dochodów rolniczych ARR otrzymuje jednak każdego roku coraz mniejsze środki z budżetu państwa, powiększa natomiast zaangażowanie środków własnych. Zakres polityki rynkowo-cenowej nie powinien być ograniczony, a raczej powinien się rozszerzać. Środki, które przeznaczają się na interwencje rynkowo-cenowe, nie są wystarczające do tego, aby zbliżyć organizację rynków rolnych i skalę ich subsydiowania do stanu, jaki występuje w Unii Europejskiej.

System interwencjonizmu rolnego w Polsce chcąc nie chcąc musi zmierzać do modelu, jaki będzie obowiązywał w Unii w momencie naszej akcesji. Planowane rozszerzenie Unii Europejskiej na Europę Środkowo-Wschodnią i przewidywane wznowienie następnej rundy rokowań w ramach WTO w sprawie liberalizacji światowego handlu rolnego będą sprzyjały dalszym reformom wspólnej polityki rolnej, jednak trudno oczekiwać, aby Unia zrezygnowała z dotychczasowego modelu tej polityki. Będzie on z pewnością korygowany i uzupełniany.

Kierunki niezbędnych zmian w polityce rolnej

Przewidywane zmiany we wspólnej polityce rolnej oraz potrzeba odbudowy potencjału rolnego i dokonania przekształceń wynikających z sytuacji rynku wewnętrznego będą wyznaczać potrzeby i kierunki zmian w polityce rolnej Polski w najbliższym pięcioleciu, a więc do momentu, gdy prawdopodobnie uzyskamy członkostwo w Unii Europejskiej. W tym okresie przedakcesyjnym należałoby dokonać istotnych przewartościowań i zmian w polityce rolnej. Do najważniejszych z nich można zaliczyć następujące:

■ Opracowanie 5-letniego programu (1998-2002) odbudowy potencjału rolnego i umocnienia rolnictwa jako newralgicznego działu gospodarki zarówno w celu utrzymania wysokiego tempa wzrostu gospodarczego, jak i korzystnego przebiegu procesów integracyjnych. Program taki powinien przewidywać zwiększenie środków budżetowych, wykorzystanie funduszy pomocowych i przedakcesyjnych, mobilizację środków własnych i selektywne ich rozdysponowanie na dziedziny priorytetowe, istotne dla długofalowego rozwoju rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Wydaje się, że do priorytetowych działań winno się zaliczyć:

- obniżanie kosztów produkcji,
- poprawę produktywności i efektywności gospodarowania przez postęp technologiczny i inne działania wywołujące pozytywne skutki dochodowe,
- działania modernizacyjne i restrukturyzacyjne wiodące do zmian strukturalnych i rozwoju przedsiębiorczości, wykształcania się nowoczesnego sektora towarowego w rolnictwie oraz rozwoju pozarolniczych form zatrudnienia na wsi.

■ Integralną częścią tego programu winien być plan integracji rolnej, przekładający na konkretne działania w rolnictwie i gospodarce żywnościowej program narodowej strategii integracji. Winien to być szczegółowo opracowany plan działań dostosowawczych dla resortu rolnictwa i innych agencji, i instytucji działających w obszarze rolnictwa i gospodarki żywnościowej pod ogólną koordynacją Komitetu Integracji Europejskiej.

■ W warunkach rosnącego deficytu handlowego szczególnego znaczenia nabierają działania prowadzące do odbudowy i zwiększenia potencjału eksportowego przy zachowaniu wysokiej dynamiki importu. Otwarcie gospodarki polskiej musi dotyczyć także rolnictwa i sektora żywnościowego. Wymaga to rezygnacji ze stosowania barier importowych, lecz jednocześnie rozwoju promocji i wsparcia dla eksportu - metodami, które są dopuszczone przez porozumienia GATT i Układ Europejski.

■ Bardziej aktywna polityka rolna, prowadzona zarówno w perspektywie średniookresowej, jak i doraźnej, wymaga lepszego systemu monitorowania procesów gospodarczych i nie spóźnionej informacji oraz znacznie szerszego zestawu instrumentów, które mogą być zastosowane zarówno w sferze rynkowo-cenowej, jak i w sferze oddziaływania instytucjonalnego oraz wsparcia działań w otoczeniu rolnictwa. Niezbędna decentralizacja polityki rolnej wymaga nie tylko regionalizacji tej polityki, ale także większego zaangażowania w realizację tej polityki instytucji i organizacji samorządowych, izb rolniczych, organizacji producenckich, związków młodych rolników itp.

■ Zdecydowanej przebudowy będzie wymagała polityka społeczna i socjalna wobec rolników i ludności wiejskiej, zwłaszcza w odniesieniu do systemu rentowo-emerytalnego, szkolnictwa, opieki zdrowotnej i świadczeń społecznych dla rolników. Jest to część znacznie szerszego, długofalowego zadania budowy nowego systemu świadczeń społecznych w Polsce.

Prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz, SGGW, Warszawa
„Wymogi integracji” - Nowoczesne Rolnictwo 1(98)

NOTOWANIA Z TARGÓW I JARMARKÓW

SPORZĄDZONE PRZEZ OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w GRABANOWIE

(Ceny w zł za jednostkę)

Wyszczególnienie	J.M.	Wisznice	Parczew	Łosice	Piszczac	Radzyń Podlaski	Biała Podlaska	Międzyrzec Podlaski
		23.02.1998 poniedziałek	24.02.1998 wtorek	25.02.1998 środa	25.02.1998 środa	25.02.1998 środa	26.02.1998 czwartek	26.02.1998 czwartek
pszenica	q	47-48	-	46-50	45	52-54	50	50
pszenżyto	q	37-38	-	40	-	-	-	-
żyto	q	32-34	-	32-33	30	33-34	30	32
owies	q	30-32	-	30	25	-	30	30
jęczmień	q	40-41	-	-	-	42-43	45-50	42
mieszanka zbożowa	q	32-33	-	33-35	30-32	34-35	40-45	-
otręby pszenne	q	-	-	-	-	-	-	32
ziemniaki	q	-	-	-	25	-	30	-
prosięta 10-15kg	para	200-220	-	200-230	210-220	200-220	-	250-260
prosięta pow.15 kg	para	240-250	240	230-260	230	220-250	-	-
krowa	szt.	1400	-	-	-	-	-	-
krowa z cielakiem	szt.	1800	-	1400-2000	-	-	-	-
króliki	kg	-	3.20	-	-	-	-	-
jaja	szt.	0.31-0.33	0.30-0.36	0.22-0.35	-	0.26-0.32	0.28-0.35	0.30-0.32
jabłka	kg	0.40-1.00	0.50-1.50	0.50-1.20	0.50-1.20	0.80-1.50	0.50-1.60	0.60-1.40
gruszki	kg	2.50	3.00	-	-	-	-	-
cebula	kg	2.40-2.50	2.00-2.50	2.40-2.50	2.80	2.40	2.80	2.50
cebula dymka	kg	-	6.00-8.00	-	-	-	5.00-8.50	-
czosnek	główka	-	-	0.70	-	-	-	-
czosnek	kg	-	8.00	-	-	-	8.00	-
ogórki kiszane	kg	-	-	-	-	-	2.50	-
kapusta kiszona	kg	-	-	-	-	-	1.50	-
kapusta czerwona	kg	-	-	-	-	1.00	-	-
kapusta pekińska	kg	-	-	-	-	-	2.80	-
kapusta	kg	-	-	0.60-0.80	0.50	0.55	0.80	1.00
marchew	kg	0.80	0.80	0.70-1.00	1.00	0.50-0.80	1.00-1.20	0.60-0.80
buraki	kg	1.00	1.00	0.70-1.00	1.00	0.50-0.80	1.00-1.20	1.00
pory	kg	3.00	2.00	3.50-4.00	-	2.40	2.50-3.00	2.50
selery	kg	2.00	2.00	2.00-2.50	-	-	2.50-3.00	2.50
pietruszka	kg	2.00	1.50-1.60	2.00-2.50	-	2.00	2.00-2.50	2.00-2.50
szczypior	pęk	-	-	-	-	0.80	-	-
papryka	kg	-	-	-	-	-	9-12.00	-
pomidor	kg	-	-	-	-	-	7.00	-
pieczarki	kg	-	-	4.50	-	4.00	4.00-4.80	-
mak	kg	-	-	10.00	-	-	-	-
miód	kg	-	-	-	-	-	12-12.50	-
orzechy włoskie	kg	-	-	4.00	-	-	-	-
pestka dyni	kg	5.00-5.50	-	-	-	-	-	-
ziemniaki	kg	-	0.50	-	-	-	0.50	-

Wisznice :	zboża	-	podaż	średnia	popyt	mały
	prosięta	-	podaż	średnia	popyt	średni
Parczew:	prosięta	-	podaż	średnia	popyt	mały
Piszczac:	zboża	-	podaż	duża	popyt	średni
	prosięta	-	podaż	średnia	popyt	duży
Radzyń P:	zboża	-	podaż	średnia	popyt	średni
	prosięta	-	podaż	średnia	popyt	średni
Łosice :	zboża	-	podaż	mała	popyt	duży
	prosięta	-	podaż	średnia	popyt	średni
Biała Podl.	zboża	-	podaż	średnia	popyt	mały
Międzyrzec	zboża	-	podaż	duża	popyt	średni
Podlaski:	prosięta	-	podaż	mała	popyt	duży

Oferta sprzedaży materiału siewnego zbóż jarych - wiosna 1998 r.

1. "Rolimpex" S.A. Oddział w Białej Podlaskiej, tel. 342-20-21, 342-20-36.

Owies: Cena za 100 kg nasion
odm. "Dragon" I ods.
odm. "Sławko" I ods.
Cena 47-49 zł w zależności od klasy jakości

Pszenica:
odm. "Henika" I ods., okw
odm. "Omega" okw
odm. "Banti" okw
Cena 73 - 75 zł w zależności od klasy jakości

Jęczmień:
odm. "Rodos" I ods.
odm. "Dema" oryg., okw.
odm. "Lot" I ods.
Cena 57-59 zł w zależności od klasy jakości

Firma posiada w sprzedaży komponenty do sporządzania mieszanek zbożowo-strączkowych.

2. Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Ciciborze Du- żym tel. 343-37-25

Owies: Cena za 100 kg nasion
odm. "Dragon" I ods. 42 zł

Pszenica:
odm. "Ismena" I ods. 70 zł

Jęczmień:
odm. "Start" I ods. 60 zł

3. RSP Żminne tel. 354-72-52

Owies: Cena za 100 kg nasion
odm. "Jawor" oryg. 42 zł
odm. "Dragon" I ods. 42 zł

Pszenica:
odm. "Igna" I ods. 70 zł

Jęczmień:
odm. "Dema" oryg. 55 zł

4. Stadnina Koni Spółka z o.o. w Janowie Podlaskim tel. 341-30-09

Owies:
odm. "Santor" oryg.
Cena w trakcie ustalania.

5. Gospodarstwo Rolno-Nasienne Andrzej Kiryczuk zam. Zaliszcze 21-222 Podedwórze tel. kierunek 379-41-40 w. 166

Owies:
odm. "Sławko" I ods.
Jęczmień:
odm. "Boss" oryg.
Ceny w trakcie ustalania.

6. Gospodarstwo Nasienne Marek Szabaciuk zam. Szóstka 21-303 Drelów tel. 372-11-08

Owies: Cena za 100 kg nasion
odm. "Dragon" I ods. 43 zł

Jęczmień:
odm. "Dema" I ods. 53 zł

Pszenica:
odm. "Henika" jednolita odmianowo 65 zł

Ziemniaki:
odm. "Aster" kl. A
odm. "Ania" kl. A
odm. "Bzura" kl. B

7. Zrzeszenie "Siew - Pol" Czemiernikach tel. 351-30-03 kontakt p. Dobrowolski

Ziemniaki:
odm. "Sumak" oryg.
odm. "Maryna" oryg.
odm. "Aster" kl. A
odm. "Wistula" kl. A

8. Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe "Centrala Nasienna" p. Czarnacki, Parczew ul. Szkolna 32 tel. 354-13-28, 354-38-41

Owies: Cena za 100 kg nasion
odm. "Dragon" I ods. 45 zł

Jęczmień:
odm. Ars oryg. 63 zł
odm. Start I ods. 60 zł
odm. Boss I ods. 60 zł

Informację dotyczącą ofert sprzedaży sadzeniaków ziemniaka innych jednostek zamieścimy w następnym numerze.

**CHARAKTERYSTYKA ODMIAN ZBÓŻ JARYCH OFE-
ROWANYCH DO SPRZEDAŻY PRZES WYŻEJ WY-
MIENIONE JEDNOSTKI.**

O w i e s

Dragon- Rok włączenia do Rejestru Odmian: 1982. Odmiana **zółtoziarnista**, o przeciętnej zdrowotności, nieco wyższych roślinach i dość małej odporności na wyleganie. Dojrzewanie średnio wczesne. Ziarno o dość dużym udziale łuski, średniej masie 1000 ziarn oraz dużej zawartości białka i tłuszczu. Ziarno o większym udziale łuski oraz większej zawartości białka i tłuszczu. Wymagania glebowe przeciętne. W ostatnich latach plonuje słabiej.
Santor (1989). Odmiana **białoziarnista** o przeciętnej zdrowotności, nieco krótszych roślinach i dość dużej odporności na wyleganie. Termin wiechowania i dojrzwania średni. Ziarno o przeciętnym udziale łuski, średniej masie 1000 ziarn, dobrym wyrównaniu, średniej zawartości białka i dość małej zawartości tłuszczu. Wymagania

glebowe przeciętne. Plonuje przeciętnie, zmiennie w latach.

Sławko (1993). Odmiana **żółtoziarnista**, o dość dobrej zdrowotności, nieco wyższych roślinach i mniejszej odporności na wyleganie. Ziarno o bardzo dużej masie 1000 ziarn, dość małym udziale łuski, bardzo dobrym wyrównaniu oraz przeciętnej zawartości białka i tłuszczu. Dojrzwanie wczesne. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność dobra do przeciętnej.

Jawor (1994). Odmiana **żółtoziarnista**, o przeciętnej zdrowotności, nieco krótszych roślinach i dużej odporności na wyleganie. Ziarno o średnim udziale łuski, małej masie 1000 ziarn, dość małym wyrównaniu, małej zawartości białka i dość małej zawartości tłuszczu. Kłoszenie nieco późniejsze. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność dobra do przeciętnej.

P s z e n i c a j a r a

Henika (1986) - kłos bezostny, ziarno czerwone. Odmiana o dobrej zdrowotności, szczególnie odporna na rdzę brunatną. Rośliny o przeciętnej wysokości i dużej odporności na wyleganie. Ziarno duże, o większej zawartości białka i dobrej jakości wypiekowej mąki (ocena w skali 9-stopniowej: 5,5). Odporność na porastanie w kłosach bardzo duża. Wymagania glebowe przeciętne. Jest wrażliwa na opóźnienie terminu siewu. Plenność dobra, oprócz wysokiej plenności na glebach pszennych plonuje również dobrze w warunkach gleb średnich w wysokiej kulturze.

Omega (1991) - kłos bezostny, ziarno czerwone. Żdźbło średniej długości o mniejszej odporności na wyleganie. Zdrowotność zróżnicowana: duża podatność na mączniaka, dość duża na septoriozy, na pozostałe choroby przeciętna. Dojrzewa wczesnie. Ziarno o średniej wielkości, przeciętnie wyrównane o przeciętnej zawartości białka i dobrej jakości wypiekowej mąki (ocena w skali 9⁰ - 6,5). Odporność na porastanie w kłosach przeciętna. Wymagania glebowe i w stosunku do kultury roli przeciętne. Odmiana mniej wrażliwa na opóźnienie terminu siewu. Plenność przeciętna.

Ignia (1993) - kłos bezostny, ziarno czerwone. Żdźbło średniej długości o przeciętnej odporności na wyleganie. Odmiana o zróżnicowanej zdrowotności: większej podatności na mączniaka i septoriozy, przeciętnej na pozostałe choroby. Termin dojrzewania średnio wczesny. Ziarno o średniej masie 1000 ziarn, przeciętnie wyrównane i dobrej jakości wypiekowej mąki (ocena w skali 9⁰ - 7). Odporność na porastanie w kłosach przeciętna. Wymagania glebowe i w stosunku do kultury roli przeciętne. Plenność średnia. Wrażliwa na opóźnienie terminu siewu.

Banti (1994) - kłos bezostny, ziarno czerwone. Żdźbło średnio wysokie o mniejszej odporności na wyleganie. Zdrowotność zróżnicowana: bardzo duża odporność na mączniaka, dobra na rdzę brunatną, większa wrażliwość na septoriozy. Termin kłoszenia i dojrzewania najwcześniejszy z wszystkich zarejestrowanych odmian. Dojrzwanie wczesne. Ziarno duże, dobrze wyrównane, o dość dużej zawartości białka i pewnej skłonności do osypywania. Wartość wypiekowa mąki dobra (ocena w skali 9⁰ - 6,5). Odporność na porastanie w kłosach przeciętna do mniejszej. Wymagania glebowe i w stosunku do kultury

roli przeciętne. Plenność w skali kraju dobra do bardzo dobrej. Wrażliwa na opóźnienie terminu siewu.

Ismena (1995) - kłos bezostny, ziarno czerwone. Żdźbło średniej długości o dużej odporności na wyleganie. Zdrowotność zróżnicowana: dobra odporność na mączniaka i septoriozy, wrażliwa na rdzę brunatną. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Ziarno przeciętnej wielkości, dobrze wyrównane. Odporność na porastanie w kłosach mniejsza. Wartość wypiekowa mąki dobra (ocena w skali 9⁰ - 7). Wymagania glebowe i w stosunku do kultury roli przeciętne do większych. Plenność dobra. Wrażliwa na opóźnienie terminu siewu.

Wartość wypiekowa pszenic podawana jest w skali 1-9⁰, wyższe stopnie oznaczają lepszą jakość odmiany. Wyżej wymienione pszenice zaliczane są do odmian chlebowych.

J ę c z m i e ń j a r y

ARS - (1983). Rośliny średniej wysokości o przeciętnej do małej odporności na wyleganie. Zdrowotność dobra, nieco większa podatność na mączniaka. Wymagania glebowe mniejsze, przydatna do uprawy w słabszych stanowiskach. Plenność przeciętna.

Lot (1987). Rośliny średniej wysokości o mniejszej odporności na wyleganie. Termin dojrzewania średni. Zdrowotność dobra. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Wykazuje dużą zdolność do krzewienia się. Wymagania glebowe przeciętne do mniejszych, przydatna do uprawy w słabszych stanowiskach, tolerancyjna na niższe pH, plonuje jednak wyżej na glebach o uregulowanym odczynie. Plenność bardzo dobra do dobrej.

Dema (1987). Rośliny średniej wysokości o mniejszej odporności na wyleganie. Termin dojrzewania średni. Zdrowotność nieco gorsza ze względu na mniejszą odporność na mączniaka. Charakteryzuje się większą masą 1000 ziarn. Zawartość białka w ziarnie średnia. Wymagania przeciętne do większych. Plenność dobra.

Rodos (1992). Rośliny średniej wysokości o przeciętnej zdrowotności i przeciętnej odporności na wyleganie. Termin dojrzewania średni. Masa 1000 ziarn oraz wyrównanie ziarna przeciętne. Zawartość białka w ziarnie mniejsza. Wrażliwa na opóźnienie siewu. Wymagania glebowe przeciętne do mniejszych, wykazuje większą tolerancję na niskie pH, dzięki czemu wysoko i stabilnie plonuje na glebach słabszych. Plenność dobra.

Boss (1994). Rośliny średniej długości o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Zdrowotność dobra zwłaszcza większa odporność na mączniaka. Duża liczba ziarn w kłosie. Zawartość białka w ziarnie średnia. Wyrównanie ziarna dobre. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność dobra.

Start (1995). Żdźbło średniej długości o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Odmiana o przeciętnej zdrowotności, przy nieco większej odporności na rdze i mniejszej na porażenie przez plamistość siatkową. Masa 1000 ziarn średnia. Zawartość białka w ziarnie mniejsza. Odmiana wrażliwa na opóźnienie terminu siewu. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność bardzo dobra, należy do najlepiej plonujących odmian.

WYTWÓRNIĄ PASZ I KONCENTRATÓW

w Kopytniku

TEL./ FAX 341-84-26

TEL. DOM. 341-84-15

PRODUKCJA I SPRZEDAŻ

- PASZ I KONCENTRATÓW GRANULOWANYCH i SYPKICH DLA :

BYDŁA ● TRZODY CHLEWNEJ ● DROBIU

- NAWOZÓW MINERALNYCH

**W ILOŚCIACH HURTOWYCH
DO 100 KM TRANSPORT GRATIS**

TUNELE FOLIOWE

Tunele foliowe chronią warzywa przed chłódami oraz umożliwiają uzyskanie wcześniejszych zbiorów. Wczesne warzywa zwykle osiągają wyższą cenę i są łatwiejsze do zbycia, bowiem ich podaż przypada w okresie niedoboru warzyw na rynku.

Stosowanie różnych osłon w uprawie zwłaszcza warzyw ciepłolubnych, zmniejsza ryzyko ich uprawy, a także w lata chłodne można uzyskać zadowalające plony tych warzyw. W warzywnictwie polowym używa się głównie tuneli niskich (o wys. do 150 cm.). Konstrukcja i wielkość tuneli jest różnicowana, jednak powinny być one trwałe (odporne na wiatry), łatwe do montażu i demontażu, umożliwiające dobre przewietrzanie oraz wykonywanie prac pielęgnacyjnych.

Do osłaniania tuneli nadaje się folia polietylenowa o grubości od 0,08mm (niskie konstrukcje) do 0,18mm. Grubość folii nie ma większego wpływu na temperaturę wewnątrz tunelu ani na trwałość powłoki, ale folia grubsza jest bardziej wytrzymała mechanicznie. Budowa (konstrukcja + folia) oraz eksploatacja (wietrzenie, nawadnianie) są stosunkowo drogie, dlatego też obecnie tunele niskie są wypierane przez płaskie (bezkonstrukcyjne) osłony z folii perforowanej lub włókniny; chociaż w przpieszanej uprawie niektórych warzyw są one niezastąpione (np. pomidor, papryka). Bardzo dobre rezultaty dają też w uprawie warzyw wczesnych (sałata, kapustne) i dyniowatych. Dla praktyki szczególnie polecany jest typowy tunel niski o szerokości 120 cm i wysokości 60 cm.

Tunele niskie powinny być użytkowane jako przenośne i mogą być wykorzystane dwukrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym, np. w kwietniu do osłaniania sałaty, a w maju w uprawie pomidora czy ogórka. Do głównych zabiegów pielęgnacyjnych należy wietrzenie. Wietrzenie uzależnione jest od gatunku, fazy wzrostu roślin i przebiegu pogody. Przy uprawie warzyw z siewu, wietrzenie rozpoczyna się dopiero od wschodów, małe rośliny wietrzy się mało intensywnie, a rośliny w pełni wzrostu wymagają silniejszego wietrzenia. W

uprawie warzyw ciepłolubnych wietrzenie wykonuje się wówczas, gdy temperatura w tunelu wynosi 25-30°C.

Prawidłowo użytkowana folia wytrzymuje na tunelach niskich dwa sezony uprawowe.

ZDR Łosice
Krystyna Wasiluk

Ogłoszenia

MAGIER TADEUSZ zam. Kolembrody 19 gm. Komarówka Podl. tel. 35-39-040

Sprzedam samochód ciężarowy Star - 200. Cena do uzgodnienia. Stan dobry.

●
STANISŁAW ŁUKASIK zam. Kornica 52 tel. 358-78-75.

Sprzedam ruszta betonowe, nowe dla trzody chlewnej.

●
STEFAN PANASIUK zam. Litewniki Stare 12 p-ta 08-221 Hołowczyce, gm. Sarnaki

Sprzedam snopowiązałkę rok prod. 1988. Stan b. dobry.

●
ZBIGNIEW RYPINA zam. Litewniki Stare 3, p-ta 08-221 Hołowczyce gm. Sarnaki

Sprzedam chłodziarkę do mleka 5 konwiową, sprawna technicznie. Stan b. dobry. Używana 2 sezony.

JAK BRONIĆ ROLNICZYCH SPRAW

WŁADZA W GRUPIE PRODUCENCKIEJ

Działanie w grupie opiera się na wspólnym podejmowaniu decyzji. W demokracji zjawiskiem naturalnym jest sytuacja, w której poszczególne osoby - członkowie grupy mają różne poglądy na każdy temat. Mimo tych różnic konieczne jest sprawne i skuteczne podejmowanie decyzji zgodnych z wolą większości i poszanowaniem mniejszości. Aby było to możliwe konieczne jest uzgodnienie, przyjęcie przez wszystkich i wdrożenie jednoznacznie określonych procedur, obowiązujących przy podejmowaniu każdej decyzji.

Przestrzeganie jednolitych zasad postępowania we wszystkich sprawach ułatwia podejmowanie decyzji i jest nieocenione w sytuacjach trudnych i konfliktowych. Brak takich uregulowań, może sparaliżować wszelką działalność. Oczywiście istnieje możliwość podejmowania decyzji w sposób autorytarny przez prezesa, ale wówczas nie ma sensu tworzenia grupy.

Najbardziej pożądaną formą przywództwa w demokratycznie rządzonej grupie jest tzw. przywództwo dzielone, polegające na tym, że każdy z członków grupy czując się odpowiedzialny za grupę i efekty jej działania, w momencie realizacji przydzielonego zadania staje się w tym zakresie jej przywódcą. Im bardziej członkowie grupy dzielą między sobą funkcje przywódcze tym większa jest ich motywacja, tym bardziej są gotowi do solidarnego działania oraz tym lepsze są wspólnie podejmowane decyzje.

W grupie producenckiej główną rolę w organizowaniu pracy grupy oraz zabezpieczeniu jej funkcjonowania odgrywa zarząd. Najlepiej jeżeli do zarządu zostaną wybrani autentyczni liderzy grupy. Zarząd kieruje bieżącą działalnością grupy, reprezentuje ją na zewnątrz oraz podejmuje wszystkie nie zastrzeżone dla innych organów, najważniejsze decyzje.

Do innych zadań zarządu należy przyjmowanie nowych członków, zwoływanie zebrań, opracowywanie planów działania, zatrudnianie pracowników i ustalanie zasad ich wynagradzania.

Zarząd jest odpowiedzialny za dobre działanie grupy. Członkostwo w zarządzie nie daje uprzywilejowanej pozycji, należy łączyć je z dodatkową odpowiedzialnością i zobowiązaniami. Zarząd musi podejmować ważne decyzje, wraz ze wszystkimi członkami grupy by zapewnić pełną i wszechstronną konsultację z nimi. Jest bardzo ważne by zarząd miał pełne poparcie członków grupy i by byli oni, zgodnie z zasadą przywództwa dzielonego, zaangażowani w pracę grupy.

■ Rola lidera

Lider to osoba, której powierzono pieczę nad funkcjami przywódczymi w grupie. Dobry lider to człowiek, który potrafi dokonać trafnej analizy sytuacji i zaproponować drogi osiągnięcia celów, wreszcie podzielić obowiązki tak, by osiągnięcie celu było zasługą wszystkich.

Lider może spełniać w grupie wiele funkcji: koordynować działalność grupy, być jego ideologiem, ustalić cele i politykę, reprezentować grupę na zewnątrz, być jej arbitrem i mediatorem, kontrolować stosunki wewnątrz grupy, rozdawać nagrody i kary. Podstawowym czynnikiem decydującym o tym, jakiego rodzaju umiejętności powinien posiadać lider jest rodzaj grupy oraz jakie są wymogi danej sytuacji. Jeżeli w grupie atmosfera jest napięta - musi pojawić się mediator, jeżeli najważniejszym jest osiągnięcie danego celu - potrzebna jest osoba, która skutecznie zadba o jego osiągnięcie, jeśli grupa się rozpada, po-

trzebny jest przywódca, który ją zintegruje.

Ważną cechą lidera jest jego wiedza i doświadczenie zawodowe. W wielu przypadkach grupom będą potrzebni liderzy w zakresie rozwiązywania problemów produkcyjnych, zapewnienie jakości itp.

Wiele z powyższych liderskich funkcji wypełnia zarząd grupy. Jednak każdorazowo, gdy inny członek grupy jest lepiej przygotowany do podjęcia się danego zadania on powinien w tym zakresie stać się liderem.

■ Realizacja bieżących zadań

Zarząd grupy jest odpowiedzialny za marketing, dystrybucję, kontrolę jakości oraz sprawy finansowe. Jest rzeczą bardzo ważną, aby zarząd ustalił szybko system ciągłego monitorowania i kontroli prowadzonego przez grupę biznesu. Byłoby wskazane, żeby jego spotkania odbywały się w regularnych odstępach czasu, pozwoliłoby to na bieżącą kontrolę realizacji zadań, w tym finansowych oraz podejmowanie stosownych decyzji. Do sprawnego zarządzania może przyczynić się realizacja następujących zasad:

- zebrań zarządu odbywają się regularnie np. w określonym dniu miesiąca (tygodnia), o ściśle określonej godzinie i zawsze w tym samym miejscu
- tematyka zebrań jest przygotowywana z pewnym wyprzedzeniem
- każdorazowo członkowie zarządu powinni otrzymywać krótkie informacje o prowadzonych i planowanych pracach oraz informacje finansowe
- o sprawach grupy powinni być na bieżąco i rzetelnie informowani jej członkowie, należy ustalić taki system informowania
- w zebraniach powinna uczestniczyć osoba kierująca bieżącą działalnością grupy (o ile roli tej nie pełni ktoś z członków zarządu)
- zebrań zarządu powinny być protokolowane wnioski i zalecenia przekazywane do realizacji odpowiednim osobom bądź organom.

W celu kierowania bieżącą działalnością grupy zarząd upoważnia do tego celu jednego ze swoich członków, rolę tę może spełniać ktoś z członków grupy przygotowany do spełnienia tej funkcji lub zarząd może zatrudnić osobę z zewnątrz (menadżera). Zatrudniona osoba musi mieć przygotowanie z zakresu zarządzania, marketingu oraz doświadczenie w pracy w sektorze rolnym. Osoba ta może być zatrudniona na cały lub na część etatu. Grupa może też wybrać inne rozwiązanie, często występujące w państwach zachodnich, polegające na zleceniu wykorzystanie funkcji przedstawiciela handlowego wyspecjalizowanej firmie bądź agencji.

Obok menadżera bardzo ważnym stanowiskiem w biurze grupy jest osoba, której stanowisko można nazwać różnie: sekretarki, sekretarza, pracownika administracyjnego itp. Osoba ta może być zatrudniona na pełny bądź, na część etatu. Do jej obowiązków powinno należeć:

- prowadzenie korespondencji
- organizowanie zebrań zarządu oraz zebrań całej grupy od strony administracyjnej, przygotowanie dokumentów i informacji na zebrania
- protokolowanie zebrań, wysyłanie wniosków i zleceń
- przekazywanie informacji członkom
- prowadzenie kasy, sporządzanie i gromadzenie dokumentów księgowych

Poza wyżej wymienionymi stanowiskami, których istnienie bardzo usprawni pracę grupy, mogą być zatrudnione inne osoby, jeżeli wynika to z potrzeb prowadzonej działalności i ma pokrycie w finansach grupy. Szczególnie ważne jest właściwe zorganizowanie obsługi księgowej i prawnej grupy.

Witold Boguta
Fundacja Spółdzielczości Wiejskiej

P R O G N O Z Y

INFORMACJA O WYNIKACH KONTROLI PRZEPROWADZONYCH W IV KWARTALE 1997 ROKU W ZAKRESIE JAKOŚCI SPRZEDAWANYCH NAWOZÓW Z WYMAGANIAMI NORM.

W IV kwartale 1997 roku Okręgowe Delegatury Państwowej Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych przeprowadziły kontrole w wybranych zakładach produkujących nawozy. Kontrole przeprowadzono w zakładach znajdujących się na terenie województw: gdańskiego, jeleniogórskiego, lubelskiego, opolskiego, poznańskiego, szczecińskiego, tarnobrzckiego. Celem kontroli było zbadanie jakości wyrobów u producenta oraz zgodności sprzedawanych nawozów z wymaganiami norm obligatoryjnych i deklaracjami producenta a także w zakresie ich obrotu. Zakres kontroli obejmował następujące zagadnienia:

- Jakość produkowanych nawozów.
- Zgodność produkowanych nawozów ze znakiem „B”
- Termin ważności.
- Oznakowanie opakowań jednostkowych nawozów.
- Warunki składowania i przechowywania w pomieszczeniach magazynowych oraz na placach składowych.
- Przestrzeganie przepisów bhp przy magazynowaniu nawozów.
- Sposób i przebieg załatwiania reklamacji.

Kontrolą objęto niżej wymienione zakłady:

- Fabryka Nawozów Fosforowych w Uboczu k/Gryfowa Śl.
- Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki w Tarnobrzegu,
- Poznańskie Zakłady Chemiczne w Luboniu k/Poznań,
- Zakłady Nawozów Fosforowych w Gdańsku
- Zakłady Azotowe S.A. w Kędzierzynie -Koźlu,
- Zakłady Chemiczne w Policach,
- Zakłady Azotowe w Puławach,
- Zakłady Azotowe w Tarnowie,
- Zakłady Azotowe we Włocławku.

Wyniki kontroli przedstawiają się następująco:

☐ **Kontrola jakości.**

Kontrolowani producenci nawozów posiadali zakładową kontrolę jakości oraz laboratoria wyposażone w specjalistyczne oprzyrządowanie kontrolno - pomiarowe. Laboratoria były przeznaczone do kontroli procesu produkcyjnego nawozów, prowadzenie bieżącego nadzoru miejsc krytycznych oraz badania wyrobu gotowego. Oprzyrządowania kontrolno - pomiarowe laboratorium posiadały aktualną legaliza-

cję. Analizę całkowitą gotowego produktu na zgodność z wymaganiami jakościowymi wykonywało się zgodnie z wymaganiami norm przedmiotowych lub deklaracjami jakościowymi producenta. Pobieranie próbek wykonywali zaprzysiężeni próbobiorcy.

System kontroli jakości.

System jakości zgodnie z wymaganiami ISO serii 9000 wdrożono w niżej wymienionych zakładach:

- Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki w Tarnobrzegu,
- Zakłady Azotowe Puławy,
- Zakłady Azotowe w Tarnowie,
- Zakłady Azotowe we Włocławku.

W trakcie wdrażania wyżej wymienionego systemu kontroli były następujące zakłady:

- Zakłady Chemiczne Police,
- Poznańskie Zakłady Chemiczne w Luboniu k/Poznań,
- Zakłady Azotowe w Kędzierzynie - Koźlu.

Natomiast niżej wymienione zakłady do zakończenia kontroli nie podjęły działań dotyczących wdrażania systemu kontroli ISO 9000 tj.:

Fabryka Nawozów Fosforowych w Uboczu k/Gryfowa Śl.,
Zakłady Nawozów Fosforowych w Gdańsku.

Należy podkreślić, że Zakłady Nawozów Fosforowych w Gdańsku prowadzą produkcję nawozów w oparciu o technologię zakupioną w USA.

Jakość produkowanych nawozów.

W czasie kontroli pobrano 53 próbki nawozów do badań laboratoryjnych z 33 pozycji nawozów. Wyniki analiz pobranych próbek u producentów nawozów były zgodne z wymaganiami norm obligatoryjnych i deklaracjami producenta. Ponadto Okręgowa Delegatura w Kielcach pobrała dodatkowo próbki z 13 pozycji nawozów u dealerów Kopalni i Zakładów Przetwórczych Siarki w Tarnobrzegu gdzie stwierdzono w dwóch przypadkach niezgodność z normą tj.:

- Superfosfat prosty granulowany posiadał zaniżoną wartość fosforanu całkowitego P_2O_5 - o 2,2 % oraz fosforanu przyswajalnego P_2O_5 - o 2,3 %^{2 5}
- Sól potasowa^{2 5} krystaliczna zawierała zaniżoną zawartość K_2O - o 2,3 %

Zgodność produkowanych nawozów ze znakiem bezpieczeństwa „B”

Na podstawie wyników przeprowadzonych w tym zakresie kontroli stwierdzono, że wszystkie produkowane nawozy w kontrolowanych jednostkach posiadały aktualne certyfikaty na oznaczenie ich znakiem bezpieczeństwa „B”. Podstawą wydania certyfikatu jest sprawozdanie z przeprowadzonych przez jednostkę certyfikującą badań nawozu. Polskie Centrum Badań i Certyfikacji w Warszawie Oddział w Pile raz w roku przeprowadza u producenta kontrolę w ramach sprawowanego nadzoru nad udzielonymi certyfikata-

Oznakowanie opakowań jednostkowych.

Sprzedaż nawozów na rynek krajowy prowadzona była głównie w opakowaniach /workach polietylenowych/ o masie 50 kg. Oznakowanie nawozów pakowanych dokonywano poprzez napisy zamieszczone na workach farbą nieścieralną i niezmywalną wodą. Wszystkie kontrolowane jednostki oznaczenia opakowań wykonywały zgodnie z normą PN-93/C-87080 oraz normami przedmiotowymi z wyjątkiem oznaczenia opakowań datą produkcji i okresem gwarancji. Problem oznakowania opakowań producenci wyjaśnili, że pakowania produkowanych nawozów dokonywano na liniach produkcyjnych w cyklu zmechanizowanym. Linie wyposażone są w drukarki sterowane elektronicznie. Teoretycznie każdy worek powinien być oznakowany datą produkcji. Częste awarie drukarek powodowały, że data produkcji nie zawsze była nanoszona na opakowaniach jednostkowych.

Warunki składowania i przechowywania nawozów.

Parametry składowania i przechowywania nawozów oraz zasady BHP dla tych magazynów określono w „instrukcjach technologicznych produkcji” poszczególnych rodzajów nawozów. Parametry składowania dotyczyły: maksymalnej wysokości okresu składowania a także wilgotności krytycznej. Zasady BHP informują o potencjalnych zagrożeniach jakie stwarzają nawozy oraz podawały działania, które należy podjąć w przypadku zaistnienia tych zagrożeń. W zakładach produkowane nawozy w większości składowane były luzem a w niektórych przypadkach w workach 50 kg w magazynach przeznaczonych na ten cel z zabezpieczeniem przed wpływem warunków atmosferycznych. Natomiast Zakłady Azotowe w Puławach nie posiadały magazynów do składowania i przechowywania nawozów. Bieżącą produkcję wykonywano pod aktualne zapotrzebowanie rynku i możliwości składowania w punktach dealerskich. Wszystkie punkty dealerskie otrzymały instrukcje dotyczące przechowywania nawozów oraz przestrzegania przepisów BHP stanowiące integralną część do umowy komisyjnej. Nieprawidłowości w składowaniu nawozów stwierdzono jedynie w Zakładach Azotowych w Kędzierzynie - Koźlu, gdzie składowano nawozy usypane w wysokie stożki, które powodowały mieszanie się nawozów u podstaw stożków.

Sposób i przebieg załatwiania reklamacji.

Kontrolowane zakłady prowadzą ewidencję reklamacji. Najczęstsze przyczyny reklamacji w nawozach to:

- zaniżona wartość czystego składnika,
- niewłaściwe uziarnienie /granulacja/,
- braki ilościowe / niezgodne z ilością deklarowaną/,
- uszkodzone opakowania,
- zamoknięcia i zbrylania,
- wydanie z magazynu fabrycznego innego nawozu,
- błędnie wypełniona dokumentacja sprzedaży.

Z dziewięciu kontrolowanych jednostek dwie w okresie od 01.01. do 31.10. lat 1996 i 1997 nie miały zgłoszeń reklamacji nawozów tj.:

- Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych w Gdańsku

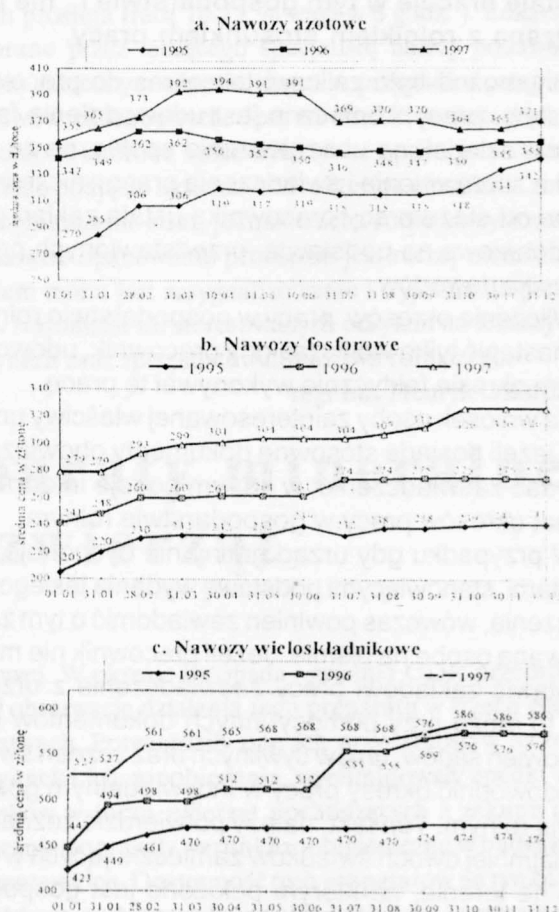
■ Fabryka Nawozów Fosforowych Ubocz k/Gryfowa Śl.

Wykaz uznanych reklamacji w kontrolowanych jednostkach na nawozy w okresie od 01.01. do 31.10 1997 r w porównaniu do analogicznego okresu w 1996 r przedstawia poniższa tabela.

Z przedstawionych danych zawartych w tabeli nr 3 wynika, że w okresie od 1.01. do 31.10.1997 r w porównaniu z analogicznym okresem 1996r zmniejszyła się ilość reklamacji o 24,0 % oraz spadła wielkość masy zareklamowanych nawozów o 52,0%. W 1996 roku z 254 uznanych reklamacji 21 dotyczyło jakości. Natomiast w 1997 roku z 194 reklamacji uznanych było 7, które dotyczyły jakości w tym: 3 reklamacje na zaniżoną zawartość czystego składnika, 4 reklamacje na niewłaściwą granulację / uziarnienie/.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały istotnych nieprawidłowości w procesie produkcyjnym jak i jakości nawozów. Większość reklamacji dotyczyła /poza zakresem producenta/ strefy handlowej z następującego powodu:

- niewłaściwego przygotowania wagonów przez kolej,
- kradzieży w czasie transportu,
- nieumiejętnego załadunku i rozładunku,
- niewłaściwego zabezpieczenia przed wpływem warunków atmosferycznych podczas transportu i w magazynach sprzedawcy.

Kształtowanie się cen zbytu nawozów sztucznych u producenta

Źródło: Główny Inspektorat PISIPAR

§ PRAWNIK RADZI

PRACA W GOSPODARSTWIE ROLNYM, A PRACOWNICZY STAŻ PRACY (cz.2).

Przypadające po dniu 31 grudnia 1982 okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym w charakterze domownika w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin .

Do dnia 31 grudnia 1990 r przez domownika rozumiano członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostawały we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegały obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów i praca w gospodarstwie rolnym stanowiła dla nich główne źródło utrzymania .

Od dnia 01 stycznia 1991r przez domownika rozumie się osobę bliską rolnikowi, która spełniła łącznie następujące warunki :

- ukończyła 16 lat,
- pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie ,
- stale pracuje w tym gospodarstwie i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Aby można było zaliczyć ten okres do pracowniczego stażu pracy, konieczne jest udowodnienie faktu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za domownika. Uprawnienia i świadczenia pracownicze uzależnione od stażu pracy pracownika ustala zakład pracy każdorazowo na podstawie przedstawionych przez pracownika dowodów.

Wliczenie okresów pracy w gospodarstwie rolnym może nastąpić tylko wówczas gdy pracownik, udowodni że w tym okresie faktycznie wykonywał tę pracę.

Na wniosek osoby zainteresowanej właściwy urząd gminy, jeżeli posiada stosowne dokumenty obowiązany jest wydać zaświadczenie, w którym podaje informację na temat okresów pracy w gospodarstwie rolnym.

W przypadku gdy urząd gminy nie dysponuje dokumentami, stanowiącymi podstawę wydania takiego zaświadczenia, wówczas powinien zawiadomić o tym zainteresowaną osobę na piśmie. Jeżeli pracownik nie może przedstawić zakładowi pracy zaświadczenia z urzędu gminy to może przy pomocy innych dokumentów (np. postanowień sądów, umów cywilnych oraz zeznań świadków) udowodnić okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym. Ten fakt, należy potwierdzić zeznaniami co najmniej dwóch świadków zamieszkujących w tym czasie na terenie, na którym położone jest gospodarstwo rolne w którym praca jest udowodniona. Zeznania te mogą być poświadczone przez urząd gminy, notariusza, a także przez zakład pracy, w którym świadek jest

zatrudniony. Zeznania mogą być złożone bezpośrednio przed zakładem pracy, którego pracownik ubiega się o zaliczenie danego okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

Ocena przedstawionych przez pracownika dowodów należy do zakładu pracy i on też przy ustalaniu prawa do świadczeń czy uprawnień pracowniczych każdorazowo stwierdza fakt spełnienia wymogów określonych w ustawie i podejmuje decyzję o zaliczeniu tego okresu do pracowniczego stażu pracy.

Zakład pracy może nie przyznać prawa do danego świadczenia, jeżeli dysponuje dowodami wskazującymi odmienny niż podany w zaświadczeniu stan faktyczny.

Wszelkie spory na tle prawa i wysokości świadczeń pracowniczych uzależnionych od stażu pracy rozstrzygają sądy pracy.

Po udowodnieniu przez pracownika pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym okres tej pracy można wliczyć w szczególności do okresu zatrudnienia od którego zależą między innymi następujące uprawnienia:

- dodatek za wieloletnią pracę
- odprawa emerytalna (rentowa)
- nagroda jubileuszowa
- wymiar urlopu wypoczynkowego
- jednorazowa odprawa pieniężna wynikająca z przepisów ustawy o tzw. „zwolnieniach grupowych”

Okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym nie mogą być zaliczone do stażu pracowniczego, od którego uzależnione są prawa do świadczeń czy uprawnień pracowniczych jeżeli zgodnie z obowiązującymi przepisami płacowymi w danym zakładzie wlicza się tylko okresy zatrudnienia w danym zakładzie pracy bądź w określonej branży albo okresy pracy na określonych stanowiskach lub pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym wyszczególnionych w ustawie nie wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależy nabycie prawa do urlopu wypoczynkowego lub innego świadczenia przysługującego z upływem roku lub okresu krótszego niż jeden rok.

**Porady Prawne
udzielane są w Biurze
Białkopodlaskiej Izby Rolniczej
w każdą środę od 12.00 do 14.00**
Porad udziela:
**Radca Prawny
Bożena Bilkiewicz - Bańka**

Ograniczyć upadki prosiąt

Zgromadzone tegoroczne zapasy zbóż i brak na nie rynku zbytu powodują, iż rolnicy zwiększają chów trzody chlewnej. Obserwując na codzień te gospodarstwa stwierdzam nieproporcjonalny do wzrostu skali produkcji przyrost problemów z utrzymaniem zdrowia i kondycji zwierząt. Zjawisko u wielu rolników powoduje poważne straty w pogłowie trzody, a pośrednio zwiększa koszty jednostkowe produkcji i tym samym obniża dochód ze sprzedaży żywca. Największe straty jak wynika z praktyki terenowej powodują wszelkiego rodzaju biegunki u prosiąt. Są one najbardziej rozpowszechnioną chorobą od noworodków poprzez warchlaki, aż do tuczników. Ponieważ upadki przez biegunki to 20-30 a nawet więcej % stanu pogłowia należy poznać przyczyny i rozwój tych chorób. Dotychczas biegunki kojarzyły się hodowcom ze sposobem żywienia, złą jakością karmy, zbyt obfitym żywieniem, dostępem do gnojówki. Jak jednak wytłumaczyć występowanie uporczywych biegunek w dobrych gospodarstwach, gdzie żywienie jest poprawne a nawet wzorowe. Przyczyn należy więc szukać gdzie indziej, ponieważ mamy do czynienia z innego rodzaju jednostką chorobową. Jest nią choroba zwana kolibakteriozą, powodująca stany zapalne przewodu pokarmowego prosiąt a przez to biegunki, charłactwo i opóźnienia w rozwoju. Nazwa kolibakterioza pochodzi od nazwy powodującej ją bakterii (*Escherichia coli*) żyjącej w końcowym odcinku przewodu pokarmowego wszystkich zwierząt. W zdrowym zwierzęciu bakterie te pełnią pożyteczną rolę produkując witaminy z grupy B. W wyniku układu bodźców środowiskowych szczepy tych bakterii uzjadliwiają się i zaczynają produkować związki toksyczne (trujące), te bardzo szybko są wchłaniane do układu krwionośnego. Powoduje to ciężkie zatrucie organizmu prosięcia a następnie zejście śmiertelne. Kolibakteriozy występują w trzech okresach życia prosiąt:

I okres - 2 - 5 dzień, a nawet w 24 godz. po urodzeniu.

II okres - trzeci tydzień - gdy prosięta zaczynają jeść samodzielnie.

III okres - czas odsadzania prosiąt od maciory (wiek 6 - 8 tygodni).

W miocie choroba rozprzestrzenia się bardzo szybko objawiając się płynnym, żółtym i cuchnącym kałem, oraz ogólnym wyniszczeniem organizmu prosięcia. W ramach walki z tą chorobą należy: - ograniczyć możliwości namnażania się bakterii *E. coli* - starać się podnieść odporność ssących prosiąt. Namnażanie bakterii ograniczamy poprzez zasiedlanie porodówki metodą "całe pomieszczenie pełne - całe puste". W czasie gdy kojce są puste należy je oczyścić i wydezynfekować. Przegrody między kojcami winny być szczelne aby prosięta nie zanieczyszczały odchodami sąsiedniego kojca. Aby podnieść odporność prosiąt należy dbać o to aby maciora miała dostateczną ilość pokarmu, szczególnie siary, która zawiera ciała odpornościowe. Następnie trzeba dostarczyć już od pierwszych dni czystą przegotowaną wodę do picia, aby nie pobierały gnojówki, oraz dogrzewać kojce prosiąt (nie macior) w okresie zimowym. Gdy jednak już dojdzie do infekcji i wystąpi kolibakterioza trzeba natychmiast zgłosić się do lekarza wet. Pośpiech jest bardzo ważny ponieważ objawy chorobowe postępują błyskawicznie (w ciężkich przypadkach prosięta tracą 10-12 % wagi w 6 godz.). Lekarstwa dobrane przez leczącego specjalistę należy podawać w całym zaleconym okresie nawet w przypadku ustąpienia objawów chorobowych. Jest to bardzo ważne gdyż nie doleczona choroba może wykazywać uporczywe nawroty. Szybkie podjęcie leczenia kolibakterioz umożliwia znaczne ograniczenie strat, jednak trzeba sobie uzmysłwić, iż całkowite opanowanie problemu jest raczej niemożliwe. Celem moim jest zasygnalizowanie i wyjaśnienie problemu. Natomiast zainteresowanych odsyłam do lekarzy weterynarii oraz specjalistów doradztwa rolniczego.

mgr inż. Henryk Oleszczuk

Proekologiczne preparaty mineralne w żywieniu zwierząt

Nową szansą w ekologicznym chowie zwierząt są preparaty Humokarbomit i Humobentofet. Produkowane one są na nośniku humusowo mineralnym, a zawierają min. 20 % tłuszczu i składniki mineralne (m.in. żelazo, magnez, mangan, cynk, miedź) oraz 13 innych mikroelementów i pierwiastków śladowych. Działanie tych preparatów polega na zapobieganiu chorobom przewodu pokarmowego głównie biegunkom, wiązaniu substancji toksycznych i zmniejszeniu ilości gazów szkodliwych w odchodach zwierząt. Stosowany jest jako zamiennik otrąb pszennych i produktów zbożowych w ilości 5 % składu mieszanki pełnopo-

rojowej. W okresie listopada i grudnia ODR przeprowadził obserwację działania tego preparatu w trzech gospodarstwach. Potwierdziły one ich przydatność w leczeniu biegunek i ich zapobieganiu, wyeliminowały upadki warchlaków w tuczu zwierząt pochodzących z zakupu oraz znacznie poprawiły warunki zoohigieniczne w budynkach inwentarskich. Dostępność tych preparatów na rynku województwa i ich stosunkowo niewielka cena stwarzają producentom trzody chlewnej i drobiu szansę na utrzymanie zdrowotności zwierząt przez cały okres chowu.

Cz. Mirczewska

KOMPONENT OJCOWSKI

w efektywnej produkcji świń

W makroregionie środkowo-wschodnim produkcja żywca towarowego wynosząca ok. 1,5 mln szt. rocznie opiera się na realizacji wojewódzkich programów krzyżowania, w obrębie których wykorzystuje się z różnym nasileniem wszystkie hodowlane rasy i linie świń utrzymywane w Polsce.

Jednym z głównych celów hodowców i producentów świń jest poprawa ich mięsności, ponieważ uzyskane tuczniki są słabo umięśnione /ok. 45% zawartości mięsa w tuszy/ i odbiegają od standardów europejskich. Stymulując na ten proces wpływa wprowadzona obiektywna ocena jakości tuszy w rzeźniach i wynikająca z niej finansowa gratyfikacja za tuczniaka o wyższej jakości rzeźnej /klasyfikacja w skali EUROP/.

Hybrydyzacja produkcji tuczników daje największe szanse osiągnięcia zamierzonego celu, a wysokowartościowy materiał hodowlany w bezpośredni sposób rzutuje na efekty chowu.

Dużą rolę w podniesieniu poziomu produkcji ma wyspecjalizowany

k o m p o n e n t o j c o w s k i .

Hodowlę ras zaliczanych do komponentu ojcowskiego na terenie Okręgowej Stacji Hodowli Zwierząt w Lublinie prowadzi się w fermach w: Niedrzwicy, Mełgwi, Michałowie i Gorajcu.

Produkują się czystorasowe knury: pietrain, hamshire, duroc i mieszańce trzech wariantów krzyżowniczych

(du x pi)

(ha x pi)

(pi x ha)

Neleży przy tym zmiarkować, że w Polsce od 1.10.97 r. nie produkuje się knurów mieszańców z praktycznie dowolnej kombinacji rasowej a wyłącznie ras: duroc, pietrain, hamshire, belgijska zwisłoucha, linia 990.

Zalicencjonowano 190 szt. knurów czystorasowych i zakwalifikowano 63 szt. mieszańców.

Produkowany materiał hodowlany w tzw. chlewniach męskich charakteryzuje się bardzo dobrą oceną własną /tab. 1/ i na podstawie rodzeństwa i potomstwa /tab. 2/, /tab. 3/.

Tabela Nr 1

Średnie wyniki oceny przeżyciowej knurów linii ojcowskiej w OSHZ w Lublinie w 1997 r.

RASA wariant krzyżowniczy	Masa ciała w dniu oceny	Przyrost dzienny standaryz. /g/	Oszacow. procent mięsa w tuszy /%/	Grubość słoniny /mm/	Wysokość "oka" połówicy /mm/	Indeks pkt	% osobników w kl. I
pietrain	120	613	60,7	8,6	54,2	129	94,8
pi x ha	108	618	59,4	9,2	50,7	125	100,0
hamshire	127	671	55,9	12,5	48,3	121	100,0
ha x pi	123	645	57,2	12,0	51,7	121	100,0
duroc	123	582	55,9	12,6	48,3	106	85,7
du x pi	124	651	57,0	11,2	48,1	121	82,4

Tabela Nr 2

Stacyjna ocena kojarzeń w Chorzelowie świń rasy pietrain i hamshire z OSHZ w Lublinie w 1997 r.

RASA	Masa ciała w dniu oceny	Przyrost dzienny /od 25 -100kg/ /g/	Procent mięsa w tuszy /%/	Średnia grubość słoniny z 5 pom. /cm/	Powierzchnia "oka" połędw. cm ²	Masa mięsa w szynce właściwej w /kg/
pietrain	100	752	64,7	1,33	64,6	9,7
hamshire	100	780	53,5	1,86	49,3	7,8

Tabela Nr 3

Stacyjna ocena knurów pozytywnie ocenionych w SKURTC w Chorzelowie a użytkowanych w okręgu lubelskim w 1997 r.

RASA	Nazwa knura	Przyrost dzienny /g/	Grubość słoniny z 5 pom. /cm/	Powierzchnia "oka" połędw. /cm ² /	Masa mięsa w szynce własn. /kg/	Indeks
pietrain	Ares z Jastrzębca	888	1,42	59,75	9,86	+ 55,69
hampshire	Bas z Chotyńca	868	1,89	48,14	7,71	+ 26,1

Knury pochodzą z miotów, w których poziom użytkowości loch /tab. 4/ gwarantuje opłacalność prowadzenia hodowli tych ras. Ogółem oceniono 145 miotów.

Tabela Nr 4

Użytkowość rozplodowa loch komponentu ojcowskiego w OSHZ w Lublinie w 1997 r.

RASA	Typ	Liczba prosiąt		Wiek pierwszego oproszenia /dni/
		żywo urodz. w miocie /szt./	w 21 dniu życia /szt./	
hampshire	C	10,00	9,26	393
	M	10,50	9,10	339
duroc	C	9,00	9,00	355
	M	9,92	9,17	365
pietrain	C	9,79	9,19	363
	M	8,33	8,00	356

C - miot czystorasowy

M - miot mieszańcowy

W obszar działania OSHZ w Lublinie w 1997 r. z własnej hodowli zadysponowano 149 szt. wysokowartościowych knurów komponentu ojcowskiego, co stanowi ponad 10% zwierząt skierowanych do rozrodu naturalnego. Niepokojące jest to, że z innych hodowli zagospodarowano na naszym okręgu aż 21,9 % rozplodników linii ojcowskiej, gdy utrzymywane zwierzęta i będące pod kontrolą OSHZ w Lublinie charakteryzują się procentową zawartością mięsa w tuszy taką jaką przyjęto dla elity w liniach ojcowskich /od 55 %/ duroc, hampshir /do 65 %/ pietrain.

Potomstwo utworzone z udziałem krwi rasy ojcowskiej winno stanowić wyłącznie produkt finalny tuczu świń.

Ujawni ono wysokie predyspozycje w zakresie użytkowości rzeźnej i tucznej tylko wtedy, gdy zostaną zapewnione optymalne warunki środowiskowe.

Mirosława Gamoń
OSHZ w Lublinie
Zbigniew Bajda
RZHTCh w Lublinie

Spółka "Drobiarz" z Siedlec

i n f o r m u j e, że będzie ponownie prowadziła na terenie województwa sprzedaż brojlerów 3-tygodniowych oraz kurek i kogucików 5-ciotygodniowych. Termin prowadzonej sprzedaży:

- kurki i koguciki 5-ciotygodniowe 20.04.98 r. - 10.05.98 r.
- brojlery 3-tygodniowe 10.05.98 r. - 20.05.98 r.

Ponadto prowadzić będziemy sprzedaż

- indorów 4-tygodniowych w terminie 20.05.98 r. - 30.05.98 r.

Zapewniamy transport i paszę w workach 20 kg

Wszelkie zamówienia prosimy kierować na adres Zespołów Doradztwa Rolniczego których adresy i telefony podane są w miesięczniku

PROEKOLOGICZNA TECHNOLOGIA UPRAWY ROŚLIN „EKOPLON - NOWĄ ERA” - c.d.

W poprzednim numerze omówiony został pierwszy etap Proekologicznej Technologii Uprawy Roślin w oparciu o produkowane przez naszą firmę preparaty: Donasienną Bejcę Bezpestycydową **DBB SUPRA** i Nawóz Donasienny **WIGOR**.

Drugim etapem jest nawożenie pogłównie. Zakłada się, że w całości prowadzone jest ono dolistnie za pomocą specjalnie pod tym kątem skomponowanych i produkowanych przez PPHU EKOPLON S.A. preparatów makroelementowych (**EKOLIST PK-1**, **EKOLIST Mg**) i mikroelementowych (**EKOLIST STANDARD**, **MIKROSOLE**) stosowanych łącznie z mocznikiem, przy czym nawozy dolistne można stosować niezależnie od proponowanej technologii. Pozwala ona ograniczyć przedsięwzięcie i przedwiosenne nawożenie doglebowe o 50 a nawet więcej procent. Obok podstawowych makroelementów dostarcza roślinom deficytowych na naszych glebach: magnezu i mikroelementów. Prócz funkcji odżywczych, stosowanie naszych nawozów pozwala na znaczne zmniejszenie zużycia środków ochrony roślin, zwłaszcza fungicydów i insektycydów. Możliwe jest to dlatego, że znaczna część składników pokarmowych zawarta jest w formach i stężeniach toksycznych dla patogenów, a nieszkodliwych dla roślin. Powoduje to iż systematyczne stosowanie naszych preparatów nie pozwala na rozwój chorób grzybowych. Prócz tego charakterystyczny zapach naszych nawozów odstrasza niektóre

szkodliwe owady. Badania przeprowadzone w Instytucie Warzywnictwa nad zwalczaniem mączniaka rzekomego ogórka, wykazały, że stosowanie **MIKROSOLI** spowodowało zmniejszenie użycia syntetycznych fungicydów o niemal 70%, przy czym efekty ochronne były lepsze niż przy stosowaniu jedynie fungicydów. Przy zwalczaniu mączniaka prawdziwego pietruszki, stosowanie **MIKROSOLI** wyeliminowało potrzebę stosowania środków grzybobójczych.

Proekologiczna Technologia Uprawy Roślin wpływa na:

- ♦ szybsze kiełkowanie i wschody,
- ♦ lepszy rozwój systemu korzeniowego,
- ♦ wyższą zdrowotność roślin,
- ♦ wyższe plonowanie,
- ♦ wyższą jakość uzyskiwanych plonów,
- ♦ mniejsze zachwaszczenie pól,
- ♦ znaczne zmniejszenie zużycia nawozów doglebowych,
- ♦ znaczne zmniejszenie zużycia środków ochrony roślin - zwłaszcza fungicydów.

Proekologiczna Technologia Uprawy Roślin stwarza optymalne warunki wzrostu i rozwoju jedynie wysiewanym roślinom, a nie występującym na polach nasionom chwastów.

Ograniczając zużycie nawozów doglebowych i środków ochrony roślin przyczynia się do ochrony środowiska naturalnego.

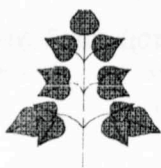

EKOPLON S.A.
K I E L C E

oferuje:

dolistne nawozy makro- i mikroelementowe o naturalnych właściwościach ochronnych grzybo- i owadobójczych o nazwie **EKOLIST®** i **MIKROSOL®**, nawozy donasienne **WIGOR** i **DBB SUPRA**, płynne saletry: wapniową i magnezową oraz nawozy ogrodnicze i kwiatowe typu **MULTIVIT®**

Polecamy również szeroki asortyment **EKOMIX®**-ów dla wszystkich gatunków zwierząt, a także Superkoncentraty, Koncentraty i pasze pełnoporcjowe.

Wszelkie informacje o produktach firmy dostępne są w biurze
PPHU EKOPLON SA

25-501 Kielce, ul. Sienkiewicza 76.

tel./fax (041) 366-06-42, 366-07-38

oraz w sieci dystrybucyjnej na terenie całego kraju.

Dystrybucja na terenie województwa:

ROLWET PHU, ul. Ogrodowa 3, 18-322 Nur; tel. (086) 77-40-88

"ZMIANY W PRAWIE O RUCHU DROGOWYM"

(ciąg dalszy)

WYPRZEDZANIE

Zabrania się wyprzedzania POJAZDU SILNIKOWEGO jadącego po jezdni:

- 1) przy dojeżdżaniu do wierzchołka wzniesienia
- 2) na zakrętach oznaczonych znakami ostrzegawczymi
- 3) na skrzyżowaniach zwykłych

Z powyższego przepisu wynika, że można w tych miejscach wyprzedzać pojazdy inne niż silnikowe (rowery, motorowery pojazdy zaprzęgowe) a także można wyprzedzać również i pojazdy silnikowe (samochody, autobusy, ciągniki rolnicze i motocykle) ale jadące poboczem a nie po jezdni.

Zgodnie z poprzednimi i nadal obowiązującymi przepisami (art. 24 ust. 8 pkt 1 i 2) można wyprzedzać pojazdy silnikowe jadące po jezdni przy dojeżdżaniu do wierzchołka wzniesienia oraz na zakrętach oznaczonych znakami ostrzegawczymi ale jedynie:

- 1) na jezdni jednokierunkowej lub:
- 2) na jezdni dwukierunkowej z wyznaczonymi pasami ruchu (np. linia środkowa jezdni) ale pod warunkiem, że wyprzedzający nie wjeżdża na część jezdni przeznaczoną do przeciwnego kierunku ruchu w miejscu gdzieśna środku jezdni znajduje się linia ciągła.

Z tego wynika, że można wyprzedzać w tych miejscach jedynie wówczas, gdy na jezdni są znaki poziome w postaci linii (ciągłych lub przerywanych) oddzielających pasy ruchu oraz pod warunkiem nie przejeżdżania poza linię ciągłą.

Nowością jest także dozwolone wyprzedzanie wszelkich pojazdów na skrzyżowaniach zwykłych (bez kierującego ruchem i bez sygnalizacji świetlnej ale pod dwoma warunkami (art. 24 ust. 9)

- 1) że pojazd wyprzedzany sygnalizuje zamiar skręcenia (w prawo lub w lewo) oraz:

- 2) że pojazd wyprzedzający nie wyjeżdża na część jezdni przeznaczoną do ruchu w kierunku przeciwnym

Możemy też obecnie wyprzedzać pojazdy uprzywilejowane w akcji ale pod warunkiem:

- 1) że wyprzedzanie odbywa się poza obszarem zabudowanym oraz:

- 2) że nie utrudnimy ruchu pojazdowi uprzywilejowanemu

Poza obszarem zabudowanym możemy też wyprzedzać kolumnę pojazdów uprzywilejowanych ale pod warunkiem, że uczynimy to "na raz" bez wjeżdżania pomiędzy pojazdy tej kolumny

ciąg dalszy nastąpi

Wydział Ruchu Drogowego
KWP w Białej Podl.

Wypalanie pozostałości roślinnych

Wiosna, tak jak jesień, jest okresem gdy na łąkach i w lasach znajduje się wiele suchych pozostałości roślinnych (suche trawy, liście itp.). Wiele osób usiłuje pozbyć się ich i bezmyślnie podpala. W wyniku takiego działania powstało już wiele dużych groźnych i trudnych do opanowania pożarów. Wypalanie pozostałości roślinnych nie jest wszędzie dopuszczalne i korzystne pod każdym względem, jak się zwykle wydaje. Pomijamy tu opis faktu, że wysoka temperatura, jaka powstaje przy powierzchni ziemi podczas wypalania niszczy w znacznym stopniu wszelkie życie i cały ekosystem na tym obszarze. Również przepisy prawne nie w każdym przypadku pozwalają na prowadzenie wypalania. Dlatego należy pamiętać, że

DOZWOLONE JEST

wypalanie słomy i pozostałości roślinnych tylko na polach, pod warunkiem, że odbywa się to:

- co najmniej 100 metrów od zabudowań, miejsc ustawiania stert i stogów, lasów oraz zboża na pniu;
- pod stałym nadzorem miejsca wypalania przez osobę dorosłą;
- w sposób nie powodujący zakłóceń w ruchu drogowym i kolejowym

oraz zachowane są szczegółowe zasady wykonywania tych czynności ustalone przez organ samorządu terytorialnego (Radę Gminy w drodze uchwały). Przed podjęciem takiej uchwały zawarte w niej zasady muszą być uzgodnione z

właściwym terenowo Komendantem Rejonowym Państwowej Straży Pożarnej.

NIE MOŻNA

natomiast wypalać pozostałości roślinnych na łąkach, pastwiskach, nieużytkach, rowach, pasach przydrożnych oraz wrzosowiskach i torfowiskach, a także w lasach i na terenach śródlęsnych. Również rozniecanie lub pozostawianie ognisk albo porzucanie nie ugaszonych zapalek lub niedopałków papierosów na tych obszarach jest zabronione. Pamiętajmy o tym zawsze.

OGNISKI W LESIE

można rozpałać tylko w miejscach wyznaczonych do tego celu przez właściciela lub zarządcę lasu. Tytoń natomiast można palić tylko na drogach utwardzonych i w miejscach do pobytu ludzi.

PRZED WSZYSTKIM OSTROŻNOŚĆ

Stale oprócz zasad wymaganych przez prawo, zachowujmy także zwykłą ostrożność, gdyż nawet wypalanie pozostałości roślinnych czy posługiwanie się otwartym ogniem zgodnie z wszelkimi zasadami w tym zakresie może wymknąć się spod kontroli z przyczyn od nas niezależnych i stać się przyczyną pożaru terenu przyległego (np. lasu lub łąki), jak to było wielokrotnie w przeszłości, a nawet przyczyną śmierci w płomieniach

Opracowano
w Wydziale Kontrolno-Rozpoznawczym
KW PSP w Białej Podlaskiej

Potrawy z makaronem

W artykule chcemy zwrócić uwagę na sporządzanie i wartość makaronu w żywieniu. Gospodynie na wsi z uwagi na dostępność mąki sporządzają ciasta makaronowe we własnym zakresie. Samo sporządzanie nie jest trudne, jest też ekonomiczne, bo z własnej mąki mniej nas kosztuje. Zróżnicowanie ciast makaronowych uzyskuje się przede wszystkim różną ilością jajek, dodanych do mąki. Mleko i jajka korzystnie wpływają na spoistość i sprężystość ciasta oraz uzupełniają niepełnowartościowe białko roślinne, które obecne jest w mące. Zwiększona ilość jajek w stosunku do mąki podnosi wartość odżywczą makaronu, wpływa na zwiększenie wydajności, czyli przyrostu na wadze ciasta podczas gotowania. Makaron jest źródłem węglowodanów, jest więc źródłem energii dla organizmu. Można sporządzać go też z mąki razowej, z pełnego przemiału, co wzbogaca produkt w niezbędny dla organizmu błonnik i składniki mineralne. Tradycyjne ciasto makaronowe jest twarde o ścisłej konsystencji. Przygotowany z ciasta makaron gotuje się wrzucając go do dużej ilości wrzącej, osolonej wody. Czas gotowania zależy od grubości makaronu i wynosi od 5 do 8 minut. Ekonomiczne jest przygotowywanie makaronu na zapas - po przygotowaniu makaronu suszy się go i przechowuje. Ma to duże znaczenie dla właściwej organizacji pracy, przygotowujemy go w wolnym czasie i wykorzystujemy w okresie nasilenia prac w gospodarstwie rolnym i przydomowym. Wiadomo bowiem, że sporządzanie makaronu należy do czynności pracochłonnych.

Poniżej przedstawiamy kilka wybranych potraw z makaronem:

Szybki makaron

Składniki - około 0,5 kg cienkiego makaronu typu nitki, sól, 4 jaja, szklanka śmietany, 10 dkg sera żółtego, pieprz, 1 łyżka oleju, 15 dkg wędzonego boczku.

Wykonanie - makaron ugotować w dużej ilości osolonej wody. Jaja rozmieszać ze śmietaną, dodać ser, starty na tarce, sól i pieprz. Całość ubić. Boczek pokroić w kostkę i usmażyć na patelni z dodatkiem oleju. Makaron przełożyć na patelnię i polać sosem śmietanowo - jajecznym, dokładnie wymieszać z usmażonym boczkiem. Makaron mieszamy aż jaja się zetną. Potrawę podajemy na gorąco.

Makaron z warzywami

Składniki - około 0,5 kg makaronu typu wstążki, sól, pieprz, 2 łyżki oleju, 20 dkg cukinii, 30 dkg pomidorów, 1 ząbek czosnku, ziele szalwii, rozmarynu i bazylii, 10 dkg kielbasy.

Wykonanie - makaron ugotować w osolonej wodzie z dodatkiem 1 łyżki oleju. Cukinię starszą obrać, młodszą bez obierania pokroić w plastry. Pomidory sparzyć, obrać ze skórki i pokroić w ósemki. Czosnek obrać i posiekać. Pozostały olej rozgrzać na patelni i zeszklić czosnek, dodać cukinię i pomidory i dusić około 5 minut. Zioła opłukać i pokroić, dodać do warzyw (w okresie zimowym zamiast ziela można dodać rozdrobniony susz z tych ziół). Całość doprawić pieprzem i solą i delikatnie wymieszać. Makaron dodać do warzyw, kielbasę pokroić w paski i dodać do makaronu. Wymieszać i podawać na gorąco.

Zapiekanka makaronowa z jabłkami

Składniki - około 0,5 kg makaronu, 1 łyżka oleju, sól, 1 kg jabłek, cynamon, cukier, łyżka masła.

Makaron typu wstążki ugotować w dużej ilości wody z dodatkiem oleju. Naczynie żaroodporne wysmarować masłem, ułożyć makaron a na wierzch układać ósemki jabłek obranych i bez gniazd nasiennych, z dodatkiem cynamonu. Zapiekamy w piekarniku (można też w prodziżu). Przed podaniem posypać do smaku cukrem.

Makaron z kurczakiem i jabłkami

Składniki - na ciasto: 20 dkg mąki, 2 jaja, 1/2 łyżki wody, sól, do potrawy: majeranek, 1/2 kostki masła, 50 dkg jabłek, 15 dkg pieczonego kurczaka, 1 łyżka posiekanej natki pietruszki, 1 łyżka tartej bułki.

Wykonanie - ugotowany cienki makaron rozsypać na blasze i podrumienić w piekarniku. Jabłka obrać i pokroić w plasterki. Mięso z upieczonego kurczaka pokroić w cienki makaron. Wysmarować naczynie do zapiekania masłem, posypać tartą bułką. Układać w naczyniu warstwami makaron, mięso z kurczaka, jabłka, oprószyć majerankiem, natką pietruszki i solą. Ostatnią warstwę powinni stanowić jabłka. Na powierzchni rozłożyć kawałki masła i zapiec w piekarniku. Podawać na gorąco.

Makaronowe kluski z warzywami

Składniki - na ciasto: 20 dkg mąki, 2 jaja, 2 łyżki wody, sól, do potrawy: marchew, pietruszka, seler, 1/2 pora, cebula, 6 dkg boczku, 1 łyżka oleju, 2 pomidory, zielona pietruszka, sól, pieprz, papryka mielona.

Wykonanie - makaron zagnieść i ugotować. Warzywa umyć, obrać, opłukać i pokroić w cienkie paski, włożyć je do tłuszczu i dusić około 15 minut. Przyprawić do smaku. Pod koniec dodać pomidory obrane ze skórki. Do warzyw włożyć makaron i wymieszać. Podawać posypane zieloną pietruszką.

Łazanki z białą kapustą

Składniki - na ciasto: 20 dkg mąki, 2 jaja, 2 łyżki wody, sól, do potrawy: 60 dkg kapusty, cebula, 6 dkg słoniny, nasiona kopru, sól, pieprz, zielony koper.

Wykonanie - wysuszone, cienko rozwałkowane placki pokroić na większe łazanki i ugotować z dodatkiem połowy tłuszczu, odcedzić, skropić pozostałym tłuszczem i wymieszać. Kapustę poszatkować i ugotować, pod koniec gotowania odparować wodę. Doprawić nasionami kopru i pieprzem. Słoninę stopić, włożyć łazanki do kapusty, dodać tłuszcz, wymieszać. Do kapusty można dodać kilka plastrów kielbasy.

Makaronowe tarte ciasto

Składniki - 10 dkg mąki, 1 jajko, 1/2 łyżki wody, sól.

Wykonanie - Zagnieść twarde ciasto. Zetrzeć na tarce jarzynowej, podsuszyć i ugotować. Wykorzystujemy jako dodatek do zup czystych np. rosółu. Można też podawać ugotowane, polane masłem i posypane startym żółtym serem.

Przepisy wybrały: B. Pachala i A. Karwacka
specjalistki terenowe d/s wgd.

Rośliny doniczkowe w mieszkaniu.

Nie ma chyba mieszkań, w których nie występują rośliny doniczkowe ozdobne. Rola tych roślin jest bardzo ważna, nie zawsze zdajemy z tego sprawę. Głównie rośliny ozdobne ustawiamy w mieszkaniu dla celów dekoracyjnych. Nie da się ukryć, właściwie dobrane gatunkowe, odpowiednio ustawione, wkomponowane we wnętrze pomieszczenia stanowią bardzo ważny i efektowny element dekoracyjny. Pamiętajmy, że rośliny doniczkowe w mieszkaniu przyczyniają się do oczyszczania powietrza. Podczas procesu fotosyntezy rośliny pobierają dwutlenek węgla a oddają do środowiska tlen. Działają też uspokajająco na nasz system nerwowy, na naszą psychikę. Są cennym hobby - prace pielęgnacyjne przy roślinach potrafią zająć nasz czas wolny i uspokajają nas. To czy będą dekoracją naszych wnętrz mieszkalnych zależeć będzie od nas samych: czy właściwie dobierzemy gatunki do rodzaju pomieszczenia, czy je właściwie rozmieścimy oraz czy właściwie je pielęgnujemy.

Rośliny ozdobne rozmieszcza się:

- przy ścianach.

Przydatne są dla tego celu rośliny pnące - przymocowuje się je za pomocą podpór, przywiązuje do wbitych dyskretnie w ścianę haków, czy gwoździ. Pojemnik z rośliną umieszcza się np. na półeczce lub specjalnie do tego celu kupionych lub zrobionych konstrukcjach.

- na okiennych parapetach.

Można pod warunkiem odpowiedniego doboru gatunków - takie, które lubią bezpośrednie działanie światła słonecznego. Na parapetach nie da się ustawić dużej ilości roślin z uwagi na wietrzenie pomieszczeń.

- na meblach i sprzętach.

Np. na regałach, szafkach. Musimy zwrócić uwagę aby nie były one przeszkodą w funkcji jakie dany mebel spełnia i były utrudnieniem w użytkowaniu tych mebli.

Rośliny ozdobne muszą harmonizować z całością wyposażenia, nie mogą być ustawiane przypadkowo.

Drugim warunkiem jest rodzaj pojemników. Pojemniki brzydkie nie zdołają nam wnętrza a wręcz przeciwnie szpecą. Dobre są doniczki gliniane, wypalane. Ich zaletą jest porowatość, co umożliwia dostęp do korzeni. Kontrowersję budzą pojemniki z tworzyw sztucznych, uważa się, że nie jest to dobre tworzywo dla właściwego wzrostu roślin. Pojemniki drewniane też są dobre, gdy je odpowiednio wykonamy. Najbardziej efektowne są gdy drewno zachowało swój naturalny odcień.

Koszki i pojemniki wiklinowe prezentują się ładnie ale muszą być wyłożone folią. We wszystkich rodzajach pojemników ważny jest otwór w dnie doniczki, co zapewni dostęp powietrza - w przeciwnym wypadku, gdy nie ma wymiany powietrza korzenie mogą gnić. Pamiętać należy też o wyborze odpowiednich podstawek - podobne do rodzaju i wyglądu pojemnika.

Aby rośliny ozdobne pełniły w naszym mieszkaniu funkcje dekoracyjne musimy stworzyć im odpowiednie warunki wzrostu i rozwoju i właściwie je pielęgnować. Ważne jest

nasłonecznienie mieszkania, odległość roślin od grzejników, temperatura wnętrza i wilgotność.

Należy zwrócić uwagę na następujące czynniki:

- podłoże. W sklepach można kupić gotową ziemię dla roślin. Ekonomiczniej jest przygotować ją samemu z ziemi kompostowej, liściowej lub inspektowej. Dobry jest substrat torfowy z dodatkiem piasku. Torf dodany do ziemi zwiększa pojemność wodną podłoża i przewiewność. Piasek ma właściwości rozluźniające. Pamiętajmy jednak, że nawet najlepsze podłoże ulega wyjałowieniu wskutek pobrania składników pokarmowych przez rośliny, dlatego też należy pamiętać o dokarmianiu roślin i o przesadzaniu. Z podłożem związany jest odczyn gleby. Większość roślin dobrze rośnie w środowisku obojętnym ale są rośliny lubiące środowisko kwaśne lub bardzo kwaśne (np. azalie).

Podlewanie roślin należy przeprowadzać umiarkowanie. Nadmiar wody wstrzymuje dostęp powietrza do korzeni. Niedobór wody powoduje wędnięcie, okresowe zahamowanie wzrostu.

Dla roślin doniczkowych szkodliwe są wahania temperatury. Najlepsza temperatura dla większości to temperatura pokojowa - 18 °C. Są rośliny, które w okresie zimowym wymagają stanu spoczynku - dobrze jest wtedy obniżyć temperaturę o kilka stopni i ograniczyć podlewanie. Przy podlewniu należy zwrócić też uwagę na jakość wody, podlewać należy wodą odstaną o temperaturze pokojowej. Zasadą jest obfitsze podlewanie w okresie letnim i bardziej umiarkowane w okresie zimowym. Wszelkie sukulentki podlewamy raz na kilka dni. W suchych pomieszczeniach stosuje się zraszanie roślin.

Aby zapewnić efektowny i estetyczny wygląd należy też rośliny myć. Pod wpływem kurzu zatykają się szparki oddechowe na liściach. Dlatego mycie jest bardzo ważne.

Opracowanie: B. Warda - Gł. Specj. d/s wgd.

Dziękuję delegacjom z KGW, koleżankom i wszystkim, którzy wspierali mnie życzliwością oraz uczestniczyli w ostatniej drodze

siostry

Ś.P.

Danuty Kos.

Barbara Pachała

Porady pszczelarskie

Pierwszy przegląd wiosenny można wykonać zaraz po pierwszym oblocie, nawet w temperaturze 8-10°C, najlepiej w bezwietrzny, słoneczny dzień. Trzeba jednak przeprowadzić ten zabieg szybko i bez rozsuwania środkowych ramek. Wyjmujemy tylko te ramki, na których nie ma pszczoł i przekładamy za matę, gdyż po 2-3 tygodniach będą znów potrzebne do poszerzania gniazd.

Pod koniec marca przeważnie warunki atmosferyczne pozwalają na dokonanie tzw. głównego przeglądu wiosennego. Temperatura w cieniu powinna wynosić wtedy co najmniej 15°C. W czasie przeglądu uzyskuje się pełny obraz stanu rodzin po zimowli.

Celem tego przeglądu jest:

- ocena aktualnej siły rodzin
- ocena czerwiu i jakości matek
- stwierdzenie stanu zapasów
- regulacja wielkości gniazd
- oczyszczenie ramek i uli
- ocieplenie gniazd

Przegląd ten należy wykonać w możliwie najkrótszym czasie, gdyż w okresie bezpożytkowym, przy całkowitym rozbieraniu gniazd, łatwo wywołać rabunek. Rabujące pszczoły, oprócz przeszkadzania w pracy, mogą atakować słabsze rodziny oraz stać się roznosicielkami chorób. W pierwszej kolejności przeglądamy rodziny zapasowe i naj słabsze, ponieważ wśród nich mogą być chore.

Aby zapobiec rabunkom należy:

- przegląd wykonać w jak najkrótszym czasie
- wycofane ramki i resztki wosku chronić przed dostępem pszczoł
- zwęzić wylotki i zlikwidować zbędne otwory w ulach
- rodziny b.słabe i bezmateczne połączyć lub rozpedzić

Po zakończeniu przeglądu każdej z tych rodzin należy ;

- gniazdo starannie ocieplić, bowiem w marcu występują nocą znaczne mrozy, a pszczoły muszą utrzymywać w miejscu wychowywania czerwiu temperaturę 34-35°C.
- dokładnie umyć ręce i zdezynfekować używany sprzęt.
- ramki wycofane z rodzin chorych, lub podejrzanych najlepiej zostawić w ich ulu poza matą, aby w pośpiechu nie dostały się między zdrowe plastry i do innych rodzin.

Siłę rodziny określamy w liczbie plastrów obsiadanych przez pszczoły "na czarno". Podział rodzin na silne, średnie i słabe; ułatwia dalszą ich pielęgnację. Rodziny słabe na-

leży łączyć ze słabymi lub średnimi, gdyż tylko w połączeniu mają szansę szybkiego dojścia do siły i wykorzystania wczesnych pożytków.

Silne i bardzo silne rodziny będą wymagały wcześniejszego poszerzenia gniazd i kontroli pojawienia się nastroju rojowego.

Wygląd czerwiu m.in. świadczy o jakości matki. Dobra matka składa jaja do komórek pszczelich zwarem, zataczając regularne koła lub elipsy. Na środkowych ramach możemy zauważyć kolejno następujące po sobie kręgi czerwiu krytego, larw i jaj.

Na skrajnych plastrach gniazda powinny przeważać jaja i larwy; świadczy to o dobrym wzroście tempa czerwienia przez matkę w tym okresie. Jeżeli stwierdzimy brak któregoś ze stadiów rozwojowych czerwiu w rodzinie przy zachowaniu takich warunków jak:

- dostateczna ilość przygotowanych do zaczerwienia komórek
- dostatek pokarmu miodowo-pyłkowego
- dostosowana wielkość gniazda do siły rodziny
- dobre ocieplenie gniazda należy bezwzględnie znaleźć matkę, nie jest to trudne, ponieważ dotyczy głównie rodzin słabych. Po odszukaniu matki zwracamy uwagę na jej wygląd: wielkość, rozczervenienie, skrzydła, wiek (właściwy znaczek) itp.

Czas od wiosennego oblotu do uzyskania pierwszego wziętku towarowego jest najtrudniejszym w okresie całorocznej egzystencji rodziny pszczelej. W tym czasie pszczoły powinny mieć dostateczną ilość miodu i pyłku, dobry dostęp do wody, dobrze ocieplone gniazdo i bezwzględny spokój.

W tym czasie ilość pokarmu powinna wynosić ok. 5 kg. Jeżeli pszczoły były zbyt obficie karmione jesienią co się często zdarza, mają na wiosnę dużo więcej pokarmu. Zjawisko to jest bardzo niekorzystne. Nadmierne ilości zapasów zajmują wtedy górne części plastrów, a więc miejsce najbardziej odpowiednie do wychowywania czerwiu. W skrajnych wypadkach pokarmu może być tak dużo, że ogranicza to matkę w czerwieniu. Lepiej więc, gdy pokarmu jest mniej niż za dużo. Jego brak likwiduje się przez dostawienie na skraj gniazda plastra z zapasem.

Wiosenne dokarmianie rodzin.

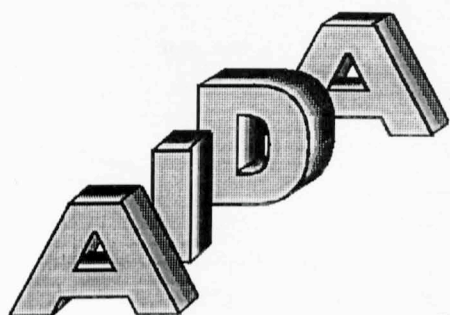
W razie stwierdzenia braku pokarmu należy uzupełnić zapasy:

- poprzez dodanie 1-2 plastrów z miodem z zapasów jesiennych (pamiętając o usunięciu pustych)
- poprzez danie rodzinom ciasta miodowo-cukrowego (kandii); wykonujemy je poprzez zagniecenie 3 części cukru pudru z 1 częścią płynnego miodu /stosunek wagowy/; ciasto do rodziny podajemy na powalce, w postaci walca ułożonego (przykrytego folią); w najcieplejszym miejscu nad gniazdem, po wyjęciu beleczki odstępnikowej.
- podkarmianie ciastem miodowo-cukrowym lub pyłkiem możemy wykonać poprzez zastosowanie /łatwej w wykonaniu/ płytkiej podkarmiaczki powałkowej. W podkarmicze takiej możemy również podawać rodzinom wodę i syrop cukrowy. (wzór takiej podkarmiaczki można obejrzeć w pszczelarni Działu Pszczelarskiego ODR).
- dokarmienie rodzin syropem cukrowym; (syrop sporządzamy w stosunku 1:1 i podajemy ciepły w porcjach 1-litrowych co 2-3 dni, najlepiej podawać go w podkarmiaczkach powałkowych, które należy dobrze

ocieplić); unikać należy dokarmiania syropem w chłodne dni, aby zapobiec " wypryskiwaniu " i krzepnięciu pszczoł.

Podstawą sukcesu gospodarki w nowym sezonie jest siła wyjściowa rodzin pszczelich. Stwierdzono że silne rodziny mają wiosną przeciętnie trzy razy więcej czerwii niż średnie, a nawet kilkanaście razy więcej niż słabe. W zaniedbanych pasiekach zdarza się, że mimo przetrwania zimy część słabych rodzin ginie w marcu i kwietniu. Przyczyną ich zagłady jest to, że liczba ubywających, starych pszczoł jest w nich większa niż wygryzających się młodych. Obserwuje się więc ich stopniowe słabnięcie, które w niekorzystnych warunkach pogodowych może zakończyć się ich śmiercią. Z chwilą rozpoczęcia lotów bardzo ważne jest uruchomienie na pasieczysku poidła. Woda jest bardzo ważnym, często niedocenianym czynnikiem decydującym o rozwoju rodzin pszczelich. Dzielne zapotrzebowanie na wodę w marcu szacuje się na 42-47 g na rodzinę.

oprac. specj. ODR d/s pszczelarstwa:
M. Lewandowska, M. Kałabun, K. Osielski.

SP. z o.o.

Tel./Fax (0 83) 343 77 57 344 33 95 342 02 60
21-500 Biała Podlaska ul Gwardii Ludowej 17b

Oferuje

Pasze i koncentraty firmy "Cargill"

Nawozy wapniowo - magnezowe

Automaty paszowe , opryskiwacze

Preparaty mlekozastępcze i dodatki witamin.

Środki higieny "Eutra"

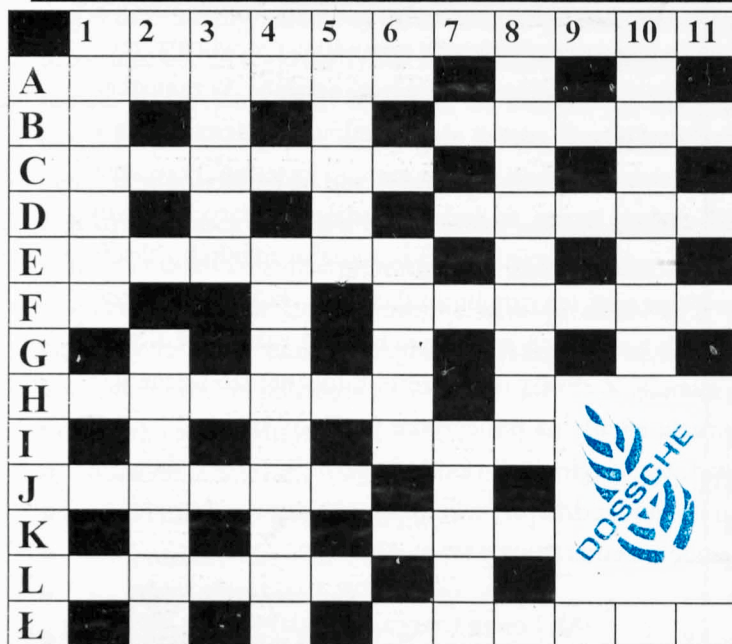
Nawóz doglebowy RSM 32%

Możliwość zakupu na raty

} możliwość zamówień
telefonicznych

Magazyn ul. Gwardii Ludowej 17b- kierunek Sielczyk dojazd linią nr 9

Krzyżówka 3/98

Wśród uczestników, którzy nadesłali prawidłowe rozwiązanie krzyżówki nr 3/98 do dnia 15.04.1998 r. rozlosujemy worek paszy ufundowanej przez firmę DOSSCHE.

Podajemy wykaz oferowanych pasz:

- DLA TRZODY

Prestarter - 25 kg - dla prosiąt

Starter - 50 kg - dla warchlaków w wadze 15-35 kg

Grower - 50 kg - dla warchlaków o wadze 35-70 kg

Finisz - 50 kg - dla tucznika o wadze pow. 70 kg

- DLA DROBIU

Mieszanka dla kurcząt - 25 kg, 0-6 tygodni

Mieszanka ekstra dla niosek - 50 kg

- DLA BYDLA

Granulat dla cieląt - 25 kg

Granulat dla bydła mlecznego Extra - 50 kg

Prosimy przesłać rozwiązanie na karcie pocztowej na adres redakcji wraz z wyborem proponowanej paszy. Rozwiązania bez wyboru rodzaju paszy nie będą uwzględniane.

Za rozwiązanie krzyżówki nr 1/98 „Powodzenia w Nowym Roku” nagrodę w formie 1 worka paszy: „Mieszanka dla kurcząt” wylosował Pan Burda Robert zamieszkały Sycyna 36, 21-536 Swory.

Sponsorem krzyżówki jest:

DOSSCHE POLAND PASZE KONCENTRATY PREMIKSY

Przedstawiciel PIOTR LIMOWSKI tel. 0-90-227-523

POZIOMO : A-1) But na lato . B-7) Podobno zdobi człowieka . C-1) Nad rzeczką . D-7) Pszczeli dzieciak . E-1) Dużo go latem . F-6) Siódmy w roku . H-1) Miejsce na wszelkie graty . I-6) Angielska jednostka gruntu . J-1) Na nim bandera . K-6) Piwo z Londynu . L-1) Miasto w Bułgarii . Ł-6) Owocuje jesienią .

PIONOWO : 1-A) Kura , locha i lwica . 2-G) Ochotniczo gasi . 3-A) Niezbędne w karetce . 4-E) Powód występowania zjawiska . 5-A) Ogół hektarów w gospodarstwie . 6-E) Drzewo z podmokłych terenów . 7-I) Owoc kukurydzy . 8-A) Ozdoba cebuli . 10-A) Mężczyzna w podeszłym wieku .

Hasło:

I-7	B-10	H-8		A-1	D-1	C-5	L-6	F-10		H-2	D-9	L-4		G-4	L-8	G-8	E-3	I-2	K-6

Opracował: Jerzy Mędra

ADRES REDAKCJI:

Grabanów 21-500 Biała Podlaska
Telefon Biała Podl. 343 37 92, 343 38 66, 341 12 47,
Dyrektor 341 12 55, fax 343 81 98
telex 683330

WYDAWCA: OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: K. Kuresza, B. Filatiuk, B. Michalczyk, Cz. Mirczewska, A. Matuszewski, A. Strąćicka, A. Radzikowska, B. Warda, E. Kacprzak, A. Żurkowska, specjaliści terenowi doradztwa rolniczego i specjalistki WGD.

SKŁAD KOMPUTEROWY: M. Zając, A. Mazur.

DRUK : I. Wagner-Poligrafia ODR Nr Zamówienia /98 nakład 3 500 szt.

Adresy i telefony Rejonowych Ośrodków

Biała Podlaska ul. Żeromskiego 3 tel. 343 32 34
Radzyń Podl. ul. Międzyrzecka 99 tel. 352 84 06
Parczew ul. Piwonia 50 tel. 354 24 74
Łosice ul. Piłsudskiego 6 tel. 357 26 65
Wisznice ul. Warszawska 13 tel. 378 22 49